

KYSELYTUTKIMUS PUNAISEN RISTIN OULUN PIIRIN JÄSENILLE
VAPAAEHTOISTOIMINTAAN OSALLISTUMISEN
MAHDOLLISUUKSISTA JA HAASTEISTA

Mari Kemppainen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

KYSELYTUTKIMUS PUNAISEN RISTIN OULUN PIIRIN JÄSENILLE
VAPAAEHTOISTOIMINTAAN OSALLISTUMISEN
MAHDOLLISUUKSISTA JA HAASTEISTA

Mari Kemppainen
Opinnäytetyö
Kevät 2011
Sosiaalialan koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tekijä: Mari Kemppainen

Opinnäytetyön nimi: Kyselytutkimus Punaisen Ristin Oulun Piirin jäsenille vapaaehtoistoimintaan osallistumisen mahdollisuuksista ja haasteista

Työn ohjaajat: Sirkka-Liisa Halme, Raija Heiskari

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2011

Sivumäärä: 61 + 3 liitettä

Vapaaehtoistoiminta on aktiivisen kansalaisuuden ilmentymä, mutta ihmisten kiinnittyminen järjestölliseen toimintaan on muuttunut. Toisaalta työelämä on yhä stressaavampaa ja ihmiset etsivät vastapainoa omaehtoisesta tekemisestä. Vapaaehtoistoiminta tarjoaa Suomen Punaisen Ristin mukaan merkityksellisiä mahdollisuuksia auttaa ja osallistua. Tutkimusten mukaan yleisimmät perustelut vapaaehtoistoiminnan ulkopuolelle jäämiselle ovat ajan puute ja terveydelliset syyt.

Tutkimus on kuvaileva tutkimus Punaisen Ristin Oulun piiriin jäsenistä. Tutkimusongelmia on kolme: minkälaiseen vapaaehtoistoimintaan Punaisen Ristin jäsenet haluaisivat osallistua, mitkä seikat estävät heitä osallistumasta Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan ja mitä ideoita Punaisen Ristin jäsenillä olisi vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi. Tutkimuksesta saatua tietoa voidaan hyödyntää Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan kehittämisessä. Toimeksianto tutkimukselle saatiin Punaisen Ristin Oulun piirin toiminnanjohtajalta.

Tutkimus on survey, jossa aineisto kerättiin strukturoidulla Internet-kyselyllä. Tutkimuksen perusjoukko on kaikki Punaisen Ristin Oulun piiriin jäsenet (noin 5000). Perusjoukosta otettiin harkinnanvarainen näyte Punaisen Ristin jäsenrekisteristä valiten tutkimukseen mukaan kaikki jäsenet, joista on sähköpostiosoite jäsenrekisterissä (385). Aineisto hankittiin joulukuussa 2010. Vastausprosentti ilman uusintakyselyä oli 35. Kyselyn tulokset analysoitiin SPSS 17.0 for Windows -ohjelmalla. Tilastollisina tunnuslukuina käytettiin yksittäisten muuttujien frekvenssi- ja prosenttijakaumia.

Tutkimuksen tulosten mukaan merkittävä osallistumisen este oli ajan puute. Kuitenkin 67 % vastaajista ajatteli voivansa antaa vuodessa viikoittain tunnin ajastaan Punaisen Ristin toimintaan. Vastaajien suosimia toiminnanmuotoja Punaisessa Ristissä olivat lipaskeräys, verenluovuttaminen, ensiapu- ja valmiustoiminta ja ystävätoiminta. Avoimen kysymyksen vastauksissa mieluisiksi vapaaehtoistoiminnoiksi mainittiin useimmiten auttaminen, hyödyllisyys, joustavuus ja ihmissläheisyys. Moni vastaaja voisi harkita osallistumista, jos saisi osallistua joustavasti. Punaisen Ristin Oulun piiriin tulisi kehittää toimintamuotojaan niin että ne vastaisivat paremmin joustavan osallistumisen tarpeisiin.

Asiasanat: Punainen Risti, vapaaehtoistoiminta, osallistuminen

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Social Services

Author: Mari Kemppainen

Title of thesis: Possibilities and Challenges of Participation in Voluntary Action
According to Members of Red Cross in Oulu District

Supervisors: Sirkka-Liisa Halme, Raija Heiskari

Term and year: Spring 2011

Number of pages: 61 + 3 appendices

BACKGROUND: Voluntary action is the embodiment of active citizenship, but the way people are committed to organizational activities has changed. On the other hand working life is more stressful and people seek counterbalance from voluntary action. According to Red Cross the volunteer action offers meaningful possibilities to help and participate. According to recent studies the most common reasons to remain outside voluntary action are lack of time and health issues.

AIM: This study was a descriptive study of the members of Red Cross in Oulu district. There were three study problems: What kind of volunteer activity would the members of Red Cross in Oulu district like to participate in? Which factors prevented their participation in volunteer activities of Red Cross? What ideas do the members of Red Cross have about the development of volunteer activities. The assignment of the study was received from the District Manager of Finnish Red Cross in Oulu district.

METHOD: The study was a survey for which the data was collected by using a structured Internet questionnaire. The population of the study consisted of all members of Red Cross in Oulu district (circa 5000). The sample was taken from the population by choosing all the members who had an e-mail address in the member register. The data was obtained in December 2010. The reply percentage was 35. The results of the inquiry were analyzed with the SPSS 17.0. Frequency and percent distribution of single variable were used as statistical indicators.

RESULTS: According to the study lack of time was a significant reason not to participate in voluntary action. However, 67 % of respondents thought they could participate in volunteer activities of Red Cross by giving an hour of their time weekly within a year. According to the study the most popular volunteer activities of Red Cross were charity collecting, blood donation, first aid and rescue operations and acting as a friend. Most often the respondents described pleasing voluntary action to be useful, flexible and humane. Many of the respondents would consider participation if they could participate flexibly.

CONCLUSION: Red Cross in Oulu district should aim to develop their volunteer activities so that they would respond better to the need of flexible participation.

Keywords: Red Cross, voluntary action, participation

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
ABSTRACT.....	4
SISÄLLYS.....	5
1 JOHDANTO	6
2 VAPAAEHTOISTOIMINTA KANSALAISTOIMINTANA	8
3 OSALLISTUMINEN VAPAAEHTOISTOIMINTAAN	12
3.1 Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen määrä	13
3.2 Toimintamuodot ja osallistumisen syitä.....	13
3.3 Vapaaehtoistyö sosiaalisen pääoman rakennusareenana	14
4 PUNAINEN RISTI	15
4.1 Suomen Punainen Risti	16
4.2 Vapaaehtoistoiminnan tarkoitus Suomen Punaisessa Ristissä	17
4.3 Vapaaehtoinen Suomen Punaisessa Ristissä.....	17
4.4 Oulun piiri ja sen jäsenet	18
4.5 Oulun piirin vapaaehtoistoiminnan toimintamuodot.....	18
4.6 Aikaisemmat tutkimukset	19
5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄ.....	21
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	22
6.1 Tutkimusmenetelmän valinta	22
6.2 Kyselylomakkeen laadinta ja esitetaus.....	24
6.3 Aineiston keruu.....	27
6.4 Aineiston analysointi.....	27
7 TUTKIMUKSEN TULOKSET	29
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	43
9 POHDINTA	49
9. 1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys.....	49
9.2 Vapaaehtoistoimintamuotojen kehittäminen.....	53
9.3 Tutkimusprosessin pohdinta	56
LÄHTEET.....	58
LIITTEET	62

1 JOHDANTO

Vapaaehtoistoiminta on aktiivisen kansalaisuuden ilmentymä, mutta ihmisten kiinnittyminen järjestölliseen toimintaan on muuttunut viime aikoina. Toisaalta työelämä on yhä stressaavampaa ja ihmiset etsivät vastapainoa omaehtoisesta tekemisestä. Vapaaehtoistoiminta tarjoaa Suomen Punaisen Ristin mukaan merkityksellisiä mahdollisuuksia auttaa ja osallistua. Tutkimusten mukaan yleisimmät perustelut vapaaehtoistoiminnan ulkopuolelle jäämiselle ovat ajan puute ja terveydelliset syyt.

Opinnäytetyöni on määrällinen kyselytutkimus. Tutkimus on kuvaileva tutkimus Punaisen Ristin Oulun piiriin jäsenistä. Tutkimusongelmia on kolme: minkälaiseen vapaaehtoistoimintaan Punaisen Ristin jäsenet haluaisivat osallistua, mitkä seikat estävät heitä osallistumasta Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan ja mitä ideoita Punaisen Ristin jäsenillä olisi vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi. Tutkimuksesta saatua tietoa voidaan hyödyntää Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan kehittämisessä.

Tutkimuksen perusjoukko on noin 5000 Punaisen Ristin Oulun piirin jäsentä. Tutkimuksen aineiston keruumuotona on käytetty strukturoitua kyselylomaketta, joka on toteutettu sähköisen ZEF-aineistokoneen avulla. Jäsenistä on otettu harkinnanvarainen näyte, joka koostuu 385 oletetusti suhteellisen tuoreista jäsenistä, joista on sähköpostiosoite jäsenrekisterissä. Oulun piirin toimiston työntekijät poimivat käsin sähköpostilistalta pois muun muassa osastojen hallitusten jäsenet. Analyysimenetelmänä käytetään SPSS-ohjelmaa, jotta saadaan tarkempia vertailuja.

Tutkimuksen tavoite on tuottaa Punaisen Ristin Oulun piirille mahdollisimman täsmällistä vapaaehtoistoimintaan liittyvää tietoa heidän jäsenistään tehtyjen rajausten ja valintojen puitteissa. Tutkimuksen tehtävänä on saada selville vapaaehtoistoiminnan ulkopuolella olevien jäsenien käsityksiä vapaaehtoistoiminnasta. Tutkimuksen tarkoitus on selittää heidän syitänsä aloittaa, olla aloit-

tamatta ja/tai lopettaa vapaaehtoistyön tekeminen sekä saada tietoa esimerkiksi niistä vapaaehtoistyön kehittämiseen liittyvistä käsityksistä, mitä jäsenillä on.

Lisäksi tutkimuksen kysely itsessään tiedottaa ja muistuttaa jäseniä Punaisen Ristin olemassa olosta ja sen toimintamuodoista sekä lisää Punaisen Ristin tunnettavuutta. Tutkimuksen tuloksista Punaisen Ristin Oulun piiri, ja myös muut Punaisen Ristin piirit, saa(vat) paremman ymmärryksen jäseniensä elämäntilanteista, joka puolestaan antaa heille tietoa siitä, millaiseen suuntaan heidän tulisi toimintaansa kehittää, jotta se olisi houkuttelevampi, ajanmukaisempi ja paremmin jäseniä ja muita toimintaan liittyviä paremmin palveleva.

Sain toimeksiannon opinnäytetyön tekemiseen tiedusteltuani opinnäytetyökseeni soveltuvaa tutkimusaihetta Punaisen Ristin Oulun piirin toiminnanjohtajalta Pertti Saarelalta, joka esitti mahdollisuuksia tutkimukselle, joka antaisivat heille hyödyllistä tietoa. Valitsemani aihe herätti mielenkiintoni mahdollisuutena oppia määrällisen kyselyn tekemistä ja kyselyn vastausten analysointia sekä tulkintaa. Ajattelin, että on mielenkiintoista nähdä, miten tutkimuksen tekeminen käytännössä tapahtuu ja kuinka tieteellinen ajatteluni harjaantuu ja johdopäätöksiin lopulta päädytään. Toivon tutkimuksen herättävän keskustelua ja antavan uusia ideoita Punaisen Ristin Oulun piirin toiminnan kehittämiseen.

Tulevana sosionomina (AMK) voin sijoittua työskentelemään kolmannelle sektorille, joten tutkimukseni tuottama tuntemus vapaaehtoistyöstä, Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnasta ja sen Oulun piiristä on hyödyllistä ammatilliselle kasvulleni. Opinnäytetyöni edistää ammatillista kasvuani sosionomin identiteettiä ja antaa valmiuksia projektityöskentelyyn, sillä tutkimustavan opettelu käytännön kokemuksen avulla antaa minulle arvokasta tietoa kyvyistäni tehdä tutkimusta ja opettaa toimimaan pitkässä projektissa.

2 VAPAAEHTOISTOIMINTA KANSALAISTOIMINTANA

Harju (2005, 66–67) näkee 2000-luvun alun kansalaisyhteiskunnan sisältävän yhteisölliset aktiviteetit, yhdistyksellisen toimintakentän ja poliittisen yhteiskunnan. Näin kansalaisyhteiskunta sisältää vapaamuotoisen yhteistoiminnan lisäksi vaikuttamisen ja vallankäytön elementit. Tällä tavalla hahmotettuun kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat ammattiyhdistykset ja muut etujärjestöt, säätiöt, yhdistykset, puolueet, vapaa sivistystyö, seurakunnat ja uskonnolliset yhteisöt. Harju liittää listaan seurakunnat siksi, että niiden toiminta on luonteeltaan kansalaisyhteiskunnallista eli se perustuu omaehtoisuuteen, ei pyri taloudelliseen voittoon ja on yhteisöllistä. Kansalaisyhteiskunnan rinnalla toimivat lomittain myös kunnat, valtio ja markkinat. Koska kaikilla on oma paikka, tehtävä ja toimintalogiikka, kukaan ei ole alisteinen toiselle. Yhdessä edellä mainitut muodostavat yhteiskuntakokonaisuuden, jossa elämme yksilöinä, toimimme ja vaikutamme kansalaisina.

Käytännössä kansalaisyhteiskunta on mahdollinen ainoastaan aktiivisten kansalaisten ansiosta. Kansalaisuuden piiriin kuuluvat osallistuminen, toiminta ja vaikuttaminen. Suuntautuessaan itsestään ulospäin, astuessaan yhteisölliselle näyttämölle ihmisestä tulee kansalainen. Ihminen voi vaikuttaa ja toimia kansalaisena useilla areenoilla, joista luontevin paikka on omat lähiyhteisöt. Monet suomalaiset toimivat mielellään kansalaisopiston piireissä, vertaisryhmissä, yhdistyksissä, seurakunnissa, kunnallisissa luottamustehtävissä tai ammattiyhdistystoiminnassa, jotka ovat kansalaisuuden ilmauksia. (Harju 2005, 67.)

Aktiivinen kansalaisuus ja vapaaehtoistoiminta

Aktiivinen kansalaisuus on kansalaisuuden tavoiteltavin ilmentymä. Se voidaan ymmärtää laajana kaikenlaisena osallistumisena, vaikuttamisena ja toimintana ihmisen omassa yhteisössä tai yhteiskunnassa. Tähän lasketaan mukaan ihmisen aktiivisuus yhteiskunnallisissa kysymyksissä, järjestötoiminnassa, työelämässä ja yksityiselämässä. Lisäksi tähän laajaan aktiiviseen kansa-

laisuuteen voidaan sisällyttää asiakkuus ja kuluttajuus. Käsite voidaan myös tulkita toisella tapaa hieman rajallisemmin, jossa aktiivinen yksilöys ja aktiivinen kansalaisuus erotetaan toisistaan. Rajatumpi lähestymistapa korostaa ihmisen kaksinaista roolia nyky-yhteiskunnassa, joka arvostaa yksilöllisyyttä. Se, millainen rooli ihmisellä on, riippuu ennen kaikkea hänestä itsestään. Nyky-yhteiskunta ei voi velvoittaa ketään aktiiviseen kansalaisuuteen. (Harju 2005, 67–68.)

Aktiivisen kansalaisuuden konkreettinen ilmentymä on vapaaehtoistoiminta. Tehdessään palkatonta työtä toisten ihmisten ja yhteisön hyväksi, ihminen toimii silloin aktiivisena kansalaisena. Hän tuo mukanaan oman persoonansa (identiteetti), toimii ja osallistuu (osallistuminen), tapaa muista ihmisiä (kohtaaminen) ja välittää yhteisistä asioista ja toisista ihmisistä (välittäminen). Toisaalta vapaaehtoistoiminta kasvattaa yksilöä ihmisenä ja kansalaisena. Vapaaehtoistoiminta syventää ihmisen identiteettiä kehittämällä eettistä arvo maailmaa. Se kehittää ihmisen taitoja kohdata muita ihmisiä ja kommunikoida heidän kanssaan sekä edistää osallistumisen, toiminnan ja vaikuttamisen taitoja. Lisäksi se vaikuttaa ihmisen sosiaaliseen mieleen jalostavasti. (Harju 2005, 70.)

Vapaaehtoistoiminnalla on useita merkityksiä ja nimiä. Sosiaalipolitiikan näkökulmasta vapaaehtoisen toiminnan (vapaaehtoistoiminnan ja -työn) kokonaisuus on melko vakiintumaton. Vapaaehtoisuus on ollut eri aikoina erilaisessa asemassa sosiaalipolitiikassa. (Koskiaho 2001, 15.)

Vapaaehtoistoimintaa voidaan tarkastella useasta näkökulmasta. Tässä työssä keskityttiin pääasiassa yksilötason käsityksiin ja kokemuksiin. Kuitenkin esimerkiksi kansalaisyhteiskunta on melko abstrakti, mutta kokoavuudessaan käyttökelpoinen käsite. Se sisältää kolmannen sektorin, vapaaehtoistoiminnan ja poliittisen omaehtoisen toiminnan eli niin sanotut sosiaaliset liikkeet. Käsite on syntynyt vastakohtaksi taloudellisen toiminnan ja julkisen sektorin edellyttämälle yhteiskunnalliselle toiminnalle. Kansalaisyhteiskunta tarkoittaa kollektiivista aluetta, jossa kansalaiset tai yksilöt toimivat epävirallisesti. Toiminnalla

voi myös olla tavoitteita, jotka suuntautuvat julkisen sektorin toiminnan tai markkinoiden muuttamiseen. (Koskiaho 2001, 17.)

Nylundin ja Yeungin (2005, 13) mukaan vapaaehtoistoiminta on dynaaminen ja jännittävä yhteiskunnan osa-alue, sillä yhtä aikaa se seuraa yhteiskunnan murroksia ja trendejä sekä saa niitä itse aikaan. Vapaaehtoistoiminnassa kohtaavat yksilön perinteisen yhteistoiminnan kaipuu ja tavat, auttamisen ja antamisen arvot sekä osallisuus yhteiseen. Murros- ja muutosvoima, mikä vapaaehtoistoiminnassa on mahdollista, tarjoaa lisäksi yksilölle ja yhteisölle merkityksiä sekä antamisen ja saamisen elämyksiä.

Harjun (2005, 58) mukaan vapaaehtoistoimintaa tehdään aina jossain kontekstissa. Yksilön lähipiiri, esimerkiksi naapurusto tai sukulaisuus, voi olla toiminnan paikka. Paikka voi olla myös laajempi yhteisö, kuten yhdistys, seurakunta, kaupunginosa tai kunta. Paikkasidonnaisesti tehtävällä vapaaehtoistoiminnalla voi olla myös valtakunnallinen yhteisö tai tapahtuma henkisenä viitekehyksenä. Vapaaehtoistoiminnan henkinen konteksti voi ulottua jopa globaalille tasolle esimerkiksi vapaaehtoisten keräysten avulla.

Punaisen Ristin mukaan vapaaehtoistoiminta on tärkeää kansalaistoimintaa, sillä se rikastuttaa yhteisön elämää ja vahvistaa yhteistä hyvinvointia. Vapaaehtoistoiminta tarjoaa ihmisille kanavan vaikuttaa omaan ja yhteisön elämään (Punainen risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

Yhteisölliseen toimintaan osallistumisen merkitys

Ihmisillä on useita tapoja toimia, elää ja olla arjessa läsnä. Monille ihmisille vapaaehtois- ja vertaistoiminta on luonteva osa arkea ja hyvän elämän kokemusta. Tilanteeseen on voitu päätyä erilaisten sattumien kautta. Erilaisissa elämäntilanteissa ja -vaiheissa olevat ihmiset saavat toiminnasta levähdys- ja pysähdyspaikan. Lisäksi toisten ihmisten kohtaaminen ja yhteisöllinen osallisuus tarjoavat mahdollisuuden ohjata omaa elämää uudentilanteille. (Nylund & Yeung 2005, 15.)

Se, miten ihmiset ovat kiinnittyneet järjestölliseen toimintaan, on muuttunut. Melkein elinikäisen sitoutumisen tilalle on tullut yhä enemmän sopimuksellisuus. Ihmiset ovat mukana sen aikaa, kun toiminta hyödyttää ja palvelee heitä. Siirrytään järjestöistä toisiin ja jättäytyään pois aiempaa herkemmin. Ihmiset ovat löyhemmin sitoutuneita järjestöihin kuin kaksi tai kolme vuosikymmentä sitten. Tämä on haaste kilpailemaan tottumattomille järjestöille. (Harju 2004, 15).

Työelämä on yhä stressaavampaa ja vaativampaa. Ihmiset etsivät vastapainoa voimaannuttavasta ja omaehtoisesta tekemisestä, jota voi tehdä yhdessä muiden kanssa. Hyvin usein se tarkoittaa Suomessa toimintaa kansalaisjärjestössä. Mikäli järjestöjen tarjoama vaihtoehto on kiinnostava, se vetää mukaan ihmisiä. (Harju 2004, 15).

3 OSALLISTUMINEN VAPAAEHTOISTOIMINTAAN

Kansalaisjärjestöt voivat tarjota tärkeän vaihtoehdon viralliselle auttamisjärjestelmälle ja sen asiakkuudelle. Toiminta itse nähdään muutoksen ytimenä, mahdollisuutena ja tilaisuutena osallistua ja rakentaa itselleen erilaisia identiteettejä, jotka mahdollistuvat itsensä kehittämisen ja kuntoutuksen parissa. Kansalaisjärjestöjä voidaan pitää tärkeänä toiminta-areenana, jossa koulutuksella ei ole kovin oleellista merkitystä, ellei kyse ole ammatillista erityisosaimista vaativista tehtävistä. (Mönkkönen 2005, 298.)

Mönkkösen (2005, 299) mukaan kansalaistoiminnan mahdollisuudet ovat maallikkoudessa, toiminnassa itsessään ja vertaisuudessa. Luomalla edellytyksiä kansalaisaktiivisuudelle näitä mahdollisuuksia tulisi edistää laajasti. Keskeinen kysymys on, millaisissa positioissa ihminen voi löytää elämänsä toiminnallisia juonia.

Käytännössä kansalaisuus toteutuu osallistumisen ja osallisuuden avulla. Muiden määrittelemässä tilanteessa mukanaolo on osallistumista. Osallisuus puolestaan viittaa vaikuttamiseen ja vastuunkantamiseen, joka nousee omakohtaisesta sitoutumisesta. (Harju 2003, 96).

Järjestöjen vapaaehtoistoiminnassa tärkeimpinä päämäärinä pidetään kansalaisten osallistumismahdollisuuksien ja omatoimisuuden edistämistä, sillä ne vastaavat itsensä toteuttamisen ja yhteisyyden tarpeisiin (Harju & Niemelä & Ripatti & Siivonen & Särkelä 2001, 31.)

Järjestössä on säännöllisiä harrastajia ja jäseniä, joita laadukkaat palvelut ja hyvä toiminta kiinnostavat. Lisäksi järjestöissä on toimintaan satunnaisesti osallistuvia ja kerran ”piipahtajia”, joita järjestön yksittäiset aktiviteetit kiinnostavat. Edelleen järjestöissä on vapaaehtoisia, joita motivoi tilaisuus tehdä hyvän asian puolesta työtä, ja luottamushenkilöitä, joita innostaa mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. (Harju 2004, 9).

3.1 Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen määrä

Yeungin (2002, 24–25) mukaan 37 % suomalaisista on ollut vuonna 2002 mukana vapaaehtoisessa toiminnassa. Eri väestöryhmät osallistuvat toimintaan keskimäärin yhtä paljon. Aikaa suomalaiset antavat vapaaehtoistoiminnalle keskimäärin 18 tuntia kuukaudessa. Ajankäyttö vaihtelee kuitenkin suuresti, sillä melkein puolet vapaaehtoistyöntekijöistä sanoo käyttävänsä aikaa toimintaan alle viisi tuntia kuukaudessa

3.2 Toimintamuodot ja osallistumisen syitä

Syistä tulla mukaan vapaaehtoistoimintaan on tehty tutkimuksia. Eri järjestöissä olevien vapaaehtoisten välillä ei vaikuta olevan eroja. Toisaalta vapaaehtoiset ovat myös hyvin heterogeeninen ryhmä. Keskeisin syy lähteä mukaan on ennen kaikkea tekemisen halu. Mukaan lähdetään usein elämän taitekohdissa kuten perhetilanteen muuttuessa. Motiivina voi olla myös halu oppia uutta ja saada uudenlaista tietoa ja ymmärrystä omaan elämään. Lisäksi se voi olla halu käyttää tietoja ja taitoja mielekkäällä tavalla. Vapaaehtoistoiminta voi tarjota myös itselle tukea elämän muutosvaiheessa, kun sosiaaliset suhteet muuttuvat. (Harju ym 2001, 36).

Yeungin mukaan (2002, 32–33) tärkeimpiä syitä vapaaehtoistoimintaan osallistumiseen ovat spontaanien vastausten perusteella seuraavat: halu auttaa (yli 40 prosentilla vastaajista) ja ylimääräisen vapaa-ajan käyttö hyödylliseen, säännöllistä ohjelmaa päiviin antavaan toimintaan (16 prosentilla vastaajista). Nämä syyt kiteyttävät hyvin vapaaehtoisuuden ”kahden kaupan”, joka on se, että antaessaan myös saa.

Identiteetin ja oman elämän arvokkaaksi kokemisen kannalta on tärkeää tuntea itsensä hyödylliseksi ja tarpeelliseksi sekä osallistua tärkeään pitämäänsä toimintaan. Lisäksi se pitää yllä omaa toimintakykyä. (Harju yms 2001, 36).

Yeungin (2002, 26–27) mukaan suosituin vapaaehtoistoiminnan alue on urheilu ja liikunta, sillä siinä on mukana kolmannes Yeungin tutkimukseen vastanneista vapaaehtoisista. Toiseksi suosituin alue on sosiaali- ja terveysala, jossa toimii joka neljäs vapaaehtoinen. Ihmisoikeus-, ympäristö- sekä eläinten- ja luonnonsuojeluteemojen ympärille rakentuvaan vapaaehtoistyöhön suomalaiset osallistuvat vähiten.

Yeungin tutkimuksen vastaajien yleisimmät perustelut vapaaehtoistoiminnan ulkopuolelle jäämiselle ovat ajanpuute (44 % vastaajista) ja terveydelliset syyt. 16 % tutkimukseen vastanneista sanoo, että tärkein syy vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuudelle on, että asiaa ei ole tullut koskaan ajatelleeksi tai heitä ei ole pyydetty mukaan. Puolet vapaaehtoistoimintaan osallistumattomista ilmoittaa haluavansa lähteä mukaan, jos heitä pyydetään. Lisäksi yli kymmenen prosenttia suomalaisista kokee, ettei heillä ole erityistä syytä osallistumattomuudelle. (Yeung 2002, 63–64, 71.)

3.3 Vapaaehtoistyö sosiaalisen pääoman rakennusareenana

Vapaaehtoistoiminnan mielikuvissa ja motiiveissa keskeistä on sosiaalinen ulottuvuus. Vapaaehtoisuus voidaan nähdä toiminnan alueena, jolla koetaan keskinäistä luottamusta. Luottamus voi vahvistua yhteisyyden kokemuksista. Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen voi vahvistaa yksilöidenvälisiä sosiaalisia verkostoja ja siteitä, mikä puolestaan voimistaa elävää kansalaisyhteiskuntaa. (Yeung 2002, 68–69.)

4 PUNAINEN RISTI

Henry Dunant oli kansainvälisen Punaisen Ristin perustaja. Hänen nuoruuteensa kuuluivat muun muassa liiketoiminta, pyrkimys ihmisten auttamiseen, uskosta nouseva humanistinen vakaumus ja maiden rajat ylittävä yhteydenpito ihmisten välillä. (Hytönen 2002, 12.)

Hahmotelma Punaisen Ristin idealle lähti aikoinaan Henry Dunant'n nähtyä sodan kauheutta vuonna 1859 Pohjois-Italiaan sijoittuneessa taistelussa, josta hän kirjoitti aikalaisia järkyttäneen kirjan (Solferinon muisto), jonka lopussa hän ehdotti auttamisjärjestöjen perustamista, jotka kykenisivät lievittämään sodassa haavoittuneita ja sairastuneita rintamalla. (Hytönen 2002, 6–7.)

Vuonna 1863 viiden hengen toimikunta kokoontui pohtimaan Dunant'n ehdotusta ja sitä, miten sitä voitaisiin käytännössä toteuttaa. Muiden tuodessa enimmäkseen esiin työn järjestämiseen liittyviä näkökulmia Dunant ideoi pääasiassa toiminnan sisältöä. Dunant tähdensi muun muassa lääkintäjoukkojen vapaaehtoisuutta, lääketieteellisten uutuuksien hyödyntämistä, sairaankuljetuksen järjestämistä, edellytysten luomista avustuslähetysten nopealle toimitukselle ja tullimuodollisuuksien poistamista. (Hytönen 2002, 7–9.)

Virallinen hyväksyntä uuden järjestön toimintaperiaatteille saatiin vuonna 1864 Genevessä pidetyssä kansainvälisessä diplomaattikonferenssissa, jossa kahdentoista valtion edustajat allekirjoittivat ”Geneven konvention maavoimien haavoittuneiden ja sotilaiden hoidon parantamiseksi” (Hytönen 2002, 10).

Punaisen Ristin tekemä työ on aina tähdännyt olemaan hyvin käytännön läheistä, eli avunanto on sidottu autettavaan tilanteeseen. Näin autettavan hätä on saanut kasvot ja parhaan lievityksen. Auttamistyötä ei ole haluttu raskauttaa teoretisointiin pyrkivällä aatteellisella ohjelmajulistuksella. Vuonna 1961 pidetyssä Punaisen Ristin kansainvälisessä kokouksessa on kuitenkin hyväksytty sanamuoto Punaisen Ristin työn periaatteille. Periaatteet muodostavat

arvopohjan järjestön toiminnalle ja lisäksi niille asioille, joita järjestö haluaa maailmassa edistää. (Hytönen 2002, 28.)

Punaisen Ristin periaatteet ovat inhimillisyys, tasapuolisuus, puolueettomuus, riippumattomuus ja vapaaehtoisuus, eli Punainen Risti antaa vapaaehtoista ja pyyteetöntä apua. Muita periaatteita ovat ykseys ja yleismaailmallisuus (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

4.1 Suomen Punainen Risti

Suomen Punainen Risti on perustettu vuonna 1877. Suomen Punaisella Ristillä on yli 90 000 jäsentä ja noin 45 000 aktiivista vapaaehtoista. Punainen Risti on yksi Suomen suurimmista kansalaisjärjestöistä. Suomen Punaisen Ristin vapaaehtoistyö keskittyy kotimaahan, jossa tehtäväkenttään kuuluu mm. ensiapukoulutus, nuorten auttamiseen keskittynyt työ, vanhustoiminta, ja ystävä- ja tukihenkilötoiminta. Punainen Risti tekee vapaaehtoistyötä ja järjestää kursseja ympäri Suomea sen piireissä ja paikallisosastoissa. Toiminta jakaantuu 12 piiriin ja 500 osastoon. Pohjan Punaisen Ristin toiminnalle luo osastoissa vapaaehtoisvoimin tehty työ (Punainen risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

Suomen laissa on laki Suomen Punaisesta Rististä (238/2000), jonka mukaan Suomen Punainen Risti on valtion tunnustama julkisoikeudellinen yhdistys. Tasavallan presidentti myöntää järjestön ansiomerkit, antaa asetuksellaan järjestön yleiskokouksen hyväksymät säännöt ja voi suostumuksellaan toimia järjestön suojelijana (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

Suomen laissa on myös asetus Suomen Punaisesta Rististä (811/2005), joka kuvaa muun muassa kohta kohdalta Suomen Punaisen Ristin laajaa ja monipuolista tarkoitusta. Esimerkiksi järjestön toimintamuotoja, jäseniä, perusperiaatteita, syrjintäkieltoa ja taloushallintoa. (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

Punaisen Ristin toimintalinjauksen (2008-20011) mukaan heidän työnsä inhimilliset arvot yhdistävät ihmisiä erilaisista taustoista huolimatta. Punainen Risti

voi olla avoin toiminnan kanava kaikille sen työstä kiinnostuneille ja periaatteet hyväksyville ihmisille. Koska hyvän tekeminen on osa arvomaailmaa, monet etsivät elämäänsä merkityksellistä sisältöä muun muassa vapaaehtoistyöstä. (Punainen risti 2008, Toimintalinjaus 2008–2011, 5.)

4.2 Vapaaehtoistoiminnan tarkoitus Suomen Punaisessa Ristissä

Suomen Punaisen Ristin Vapaaehtoistoiminnan linjaus pyrkii vahvistamaan ja kehittämään vapaaehtoistoimintaa sekä vapaaehtoisen asemaa ja oikeuksia järjestössä. Samalla varmistetaan järjestön perustehtävän toteutuminen. Linjaus tähtää seuraavien tavoitteiden toteutumiseen: vapaaehtoistoiminta vahvistaa Punaisen Ristin arvoja yhteiskunnassa, on yhteiskunnallisesti vaikuttavaa ja edistää yksilön hyvinvointia. Vapaaehtoistoiminta havainnoi, reagoi ja vastaa yhteiskunnan muuttuviin tarpeisiin sekä tavoittaa tukea tarvitsevat ihmiset ja tarjoaa heille palveluita ja toimintamahdollisuuksia. Suomen Punaisen Ristin rakenteet tukevat vapaaehtoistoimintaa ja toimintaan on käytettävissä riittävät voimavarat. Vapaaehtoistoiminta antaa mahdollisuuden toteuttaa ja kehittää itseään sekä tarjoaa mielekkäitä, toimijoille merkityksellisiä mahdollisuuksia auttaa ja osallistua (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

4.3 Vapaaehtoinen Suomen Punaisessa Ristissä

Vapaaehtoinen määritellään Suomen Punaisessa Ristissä seuraavasti: vapaaehtoinen on henkilö, joka osallistuu omasta tahdostaan vapaaehtoistoimintaan Suomen Punaisessa Ristissä eikä toimi saavuttaakseen materiaalista tai taloudellista hyötyä. Vapaaehtoinen toimii palkatta ”ihmiseltä ihmiselle”, jossa tausta-ajatuksena on vapaaehtoistoiminnan hyödyllisyys yhteisölle. Punaisen Ristin vapaaehtoisia ovat kertaluonteisesti toimivat vapaaehtoiset, säännöllisesti toimivat aktiiviset jäsenet ja vapaaehtoiset, joilta yleensä edellytetään jäsenyyttä (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

4.4 Oulun piiri ja sen jäsenet

Oulun piirin alue on sama kuin Oulun lääni koostuen kahdesta maakunnasta, Pohjois-Pohjanmaasta ja Kainuusta. Oulun läänin väkiluku on noin 465 000. Läänissä on kaikkiaan 47 kuntaa. Punaisen Ristin toimintaa on yhteensä 46:ssa Punaisen Ristin paikallisosastossa. Kaikkiaan piirissä on yli 5000 jäsentä. Osastoilla on muun muassa ensiapuryhmätoimintaa, keräystoimintaa, järjestötoimintaa, nuorisotoimintaa, ystävä- ja tukihenkilötoimintaa, valmius- toimintaa ja vapaaehtoista pelastuspalvelua (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

4.5 Oulun piirin vapaaehtoistoiminnan toimintamuodot

Ensiapuryhmätoiminnassa opetellaan ensiavun antamista. Ensiapuryhmät käyvät monenlaisissa koulutustilaisuuksissa ja harjoittelevat säännöllisesti voidakseen auttaa muita ihmisiä tai avustaa viranomaisia tarvittaessa. Ryhmät järjestävät ensiapunäytöksiä, päivystävät erilaisissa yleisötilaisuuksissa ja osallistuvat Punaisen Ristin keräyksiin ja kampanjoihin. Ensiapuryhmä voi auttaa myös kadonneiden henkilöiden etsinnöissä tai onnettomuuksissa. (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010.)

Ensiapuryhmä voi järjestää yrityksille monipuolista ensiapukoulutusta ja samalla opastaa hankkimaan asianmukaiset ensiapuvälineet. Oulussa järjestettäviä tyypillisiä kursseja ovat: ensiavun peruskurssi, ensiavun jatkokurssi, henkisen tuen kurssi ja hätäensiapukurssi (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

Suomen Punainen Risti järjestää keräyksiä, muuta varainhankintaa ja vastaanottaa lahjoituksia. Keräystoiminnalla Suomen Punainen Risti kerää varoja katastrofirahastoonsa pystyäkseen auttamaan nopeasti kotimaassa ja kansainvälisesti. Punaisen Ristillä on jatkuva keräysvalmius, joka mahdollistaa nopean keräystoiminnan aloittamisen, kun apua tarvitaan. Rahastosta annetaan apua katastrofien ja kriisien ehkäisyyn, varautumiseen ja niistä kärsivien ihmisten auttamiseen. Varojen kartuttamiseksi Suomen Punainen Risti järjes-

tää vuosittain esimerkiksi Nälkäpäiväkeräyksen sekä on muiden toimijoiden kanssa mukana Hyvä Joulumieli- ja Ylen Hyvä keräyksissä. (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010.)

Punaisen Ristin kotimaan apuun kuuluvat avustus henkisesti ja aineellisesti onnettomuustilanteissa sekä huono-osaisuuden ja syrjäytymisen ehkäiseminen esimerkiksi paikallisosastojen hankkeiden avulla. Oulun piirin paikallisosastoissa toimii ryhmiä eri-ikäisille nuorille. Varhaisnuorisoryhmät ovat tarkoitettu alle 13-vuotiaille ja nuorisoryhmät tätä vanhemmille. Punaisen Ristin teemat ohjaavat ryhmien toimintaa ryhmän ja ohjaajien kiinnostuksen mukaan. Nuorisotoiminnan sisältöjä ovat: terveys, turvallisuus, ensiapu ja valmius, kansainvälinen toiminta ja humanitaariset arvot. Nuoret voivat rohkaista muita nuoria mukaan toimintaan. Vapaaehtoiset voivat käydä kouluissa puhumassa esimerkiksi ensiavusta, päihteistä, suvaitsevuudesta, liikenneturvallisuudesta, kansainvälisyydestä ja Punaisen Ristin toiminnasta yleisesti (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010, 8.2.2011).

Ystävätoiminnan ystävä kuuntelee, keskustelee, vierailee säännöllisesti yksinäisen tai sairaan luona. Ystävä voi auttaa arjen askareissa tai olla mukana harrastamassa tai saattamassa. Ystävä voi käydä eri laitoksissa, järjestää virkistystoimintaa tai opastaa esimerkiksi maahanmuuttajaa. Vapaaehtoinen voi itse päättää, paljonko aikaansa antaa. Ystävät saavat koulutuksen vapaaehtoistoiminnan peruskurssilla ja kokoontuvat ystäväkerhossa toiminnanohjaukseen ja virkistymään (Punainen Risti 2010, hakupäivä 13.9.2010).

4.6 Aikaisemmat tutkimukset Punaisesta Rististä

Punainen Risti on aiemmin tutkituttanut aihetta muutamien vuosien välein. Taloustutkimus Oy on tehnyt muun muassa Tunnettuus ja Imago -tutkimusta muutaman vuoden välein vuodesta 1994 vuoteen 2010. Näistä viimeisin selvitti muun muassa Punaisen Ristin imagoa ja tunnettuutta, lahjoitusalttiutta eri järjestöille sekä kiinnostusta ja suomalaisten odotuksia Punaista Ristiä kohtaan. RISC Monitor 2010 puolestaan tutki, mitä suomalaiset ajattelevat vapaaehtoistoiminnasta ja Punaisen Ristin organisoimasta auttamisesta osana

Suomi & suomalaiset 2010- tutkimuskokonaisuutta. Lisäksi Punaisen Ristin piirit kartoittavat välillä tyytyväisyyttä palveluunsa. (Taloustutkimus Oy 2010, RISC Monitor 2010).

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄ

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla Suomen Punaisen Ristin Oulun piirin vapaaehtoistyön jäsenten näkemyksiä vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta. Tutkimuksesta saatua tietoa voidaan hyödyntää Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan kehittämisessä.

Tässä tutkimuksessa jäsenillä tarkoitetaan Punaisen Ristin Oulun piirin jäsenmaksun maksavia jäseniä, jotka eivät välttämättä ole mukana vapaaehtoistoiminnassa tätä nykyä. Kustannusten minimoimiseksi ja opinnäytteen laajuuden huomioon ottaen heidät on lisäksi rajattu noin 385 sähköpostiosoitteensa jäsenrekisteriin antaneisiin, jotka muodostavat tutkimuksen harkinnanvaraisen näytteen.

Tutkimukselle on asetettu tutkimustehtävät, jotta tutkimuksen tarkoitus toteutuisi. Tutkimustehtäviin haetaan vastauksia sitä varten tehdyn kyselylomakkeen avulla.

Tutkimusongelmat ovat:

1. Minkälaiseen vapaaehtoistoimintaan Punaisen Ristin jäsenet haluaisivat osallistua?
2. Mitkä seikat estävät Punaisen Ristin jäseniä osallistumasta Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan?
3. Mitä ideoita Punaisen Ristin jäsenillä olisi Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimus on määrällinen tutkimus. Kysely on tehty ennalta strukturoituna Internet-kyselynä, johon otettiin harkinnanvaraisena näytteenä 385 Punaisen Ristin Oulun piirin jäsentä. Tutkimusongelmien pohjalta laadittiin kyselylomake. Tutkimuksen harkinnanvarainen näyte on valittu Punaisen Ristin Oulun jäsenrekisteristä valiten kaikki ne jäsenet, joiden sähköpostiosoite löytyy. Aineisto käsiteltiin SPSS 17.0 for Windows -ohjelmalla. Aineistoa tarkasteltiin muun muassa yksittäisten muuttujien frekvenssi- ja prosenttijakaumien avulla taulukossa ja pylväskuvioin.

6.1 Tutkimusmenetelmän valinta

Määrällistä tutkimusta voidaan nimittää tilastolliseksi tutkimukseksi, jonka avulla selvitetään prosenttiosuuksiin ja lukumääriin liittyviä kysymyksiä. Tilastollinen tutkimus edellyttää riittävän suurta ja edustavaa otosta. Aineiston keruuseen käytetään tyypillisesti standardoituja tutkimuslomakkeita valmiine vastausehtoineen. Tilastollisessa tutkimuksessa selvitetään usein tutkittavissa ilmiöissä tapahtuneita muutoksia ja eri asioiden välisiä riippuvuuksia. Saatuja tuloksia pyritään yleistämään tutkittuja laajempaan joukkoon tilastollisen päätelyn avulla. (Heikkilä 2008, 16.)

Tässä tutkimuksessa aineistoa tarkasteltiin muun muassa yksittäisten muuttujien frekvenssi- ja prosenttijakaumien avulla. Koska tutkimuksen näyte oli suhteellisen pieni (385) ja vastausprosentti 35, ei yleistämistä laajempaan joukkoon voida pitää täysin luotettavana. Lisäksi osa kyselylomakkeen kysymyksistä sisälsi ehtorakenteen, jonka seurauksena tiettyjen kysymysten vastaajajoukko oli pienempi kuin kaikkien kyselyyn vastanneiden joukko (135).

Tutkimus on survey-tutkimus, mikä tarkoittaa ennalta strukturoitua aineiston keruuta kysely- ja haastattelulomakkeiden avulla. Surveyyn vahvuuksiin kuuluu pitkälle kehitetty kvantitatiivinen analyysiperinne. Toinen survey-menetelmien

vahva puoli on tehokkuus ja taloudellisuus, kun kerätään tietoa suurilta ihmis-
määriltä heidän asenteistaan, mielipiteistä ja toiminnastaan. Survey-
menetelmän käyttäjä voi melko luotettavasti arvioida ennalta tutkimuksen
suunnitteluvaiheessa, miten paljon resursseja aineiston keruu ja analyysi vaa-
tivat. (Alkula ym. 1995, 118–119.)

Tutkimuksessa käytettiin strukturoitua kyselylomaketta valmiine vastausvaiht-
toehtoineen. Suljetuissa kysymyksissä eli strukturoiduissa kysymyksissä oli
valmiit vastausvaihtoehdot, joista rastitetaan sopivat tai sopivat. Tässä tutki-
muksessa vastausvaihtoehdot nousivat pitkälle Punaisen Ristin nykyisten toi-
mintamuotojen pohjalta.

Tutkimus on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus, jossa on myös laadullisia
piirteitä, sillä kyselylomakkeessa oli monivalinta- ja vaihtoehtokysymysten li-
säksi yksi avoin kysymys, joka toi vastaajien äänen kuuluviin eri tavoin kuin
valmiiksi annettuihin vastausvaihtoehtoihin vastaaminen.

Suljettujen kysymysten taustalla on vastausten käsittelyn yksinkertaistaminen
ja tiettyjen virheiden torjunta. Strukturoidut kysymykset ovat tarkoituksenmu-
kaisia, kun selvästi vastausvaihtoehtoja on rajoitetusti ja ne tiedetään etukä-
teen. Kielellinen ilmaisu vaatii monenlaisia resursseja ja taitoja, ja vastaajat
voivat jopa vältellä kritiikin antamista. Valmiiden vastausvaihtoehtojen tarjoa-
misella vastaaminen ei ainakaan esty kielivaikeuksien tai kritiikin välttelyn
vuoksi. (Heikkilä, 2008, 50–51.)

Kysely on aineiston keräämisen tapa, jossa kysymysten muoto on vakioitu eli
standardoitu. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikilta kyselyyn vastaavilta kysytään
samat asiat, samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. (Vilkkä 2007, 28.)

Internet-kysely (www-kysely) mahdollistaa aineiston käsittelyn tilasto-ohjelmilla
aineiston keruun päätyttyä, sillä vastaukset tallentuvat tietokantaan. Internet-
kysely on nopea tapa kerätä tietoa ja soveltuu käytettäväksi parhaiten, kun
edustavan otoksen saaminen on mahdollista. (Heikkilä 2008, 69.)

Tutkimuksen kysely toteutettiin Internet-kyselynä kustannusten minimoimiseksi ja aineiston nopean ja varmemman tallennus- ja käsittelymahdollisuuden vuoksi. Tutkija itse pitää Internet-kyselyihin vastaamista nopeampana ja esteettisesti houkuttelevampana tapana postikyselyyn verrattuna.

Verkkolomakkeissa on paljon hyviä puolia ja ne ovat voimakkaasti yleistyneet. Paperilomakkeiden tallentaminen on virhealtis ja aikaa vievä vaihe. Toisaalta verkkolomakkeiden tavoitettavuusongelmat voivat näyttäytyä muun muassa niin että otos valikoituu sen mukaan, onko käytettävissä tietokonetta, verkko-yhteyttä tai kokeeko verkossa vastaamisen luontevaksi vastaustavaksi. (Vehkalahti 2008, 48.)

Internet-kyselyn huonoihin puoliin kuuluu muun muassa, että vastaaja ei mielestään voi vastata kaikkeen; hänellä ei ole riittävän varmaa mielipidettä asiasta. Tämä voi suututtaa vastaajaa niin paljon, että vastaaminen jää kesken. (Aaltola & Valli 2010, 113.)

6.2 Kyselylomakkeen laadinta ja esitestausta

Tutkimuksen kyselylomake laadittiin tutkimusongelmien pohjalta operationalisoinnin keinoin. Kyselylomakkeen kysymykset muodostettiin osittain yhdessä Punaisen Ristin Oulun piirin toiminnanjohtajan kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta. Keskusteluissa pohdittiin muun muassa, mitä vapaaehtoisuuteen liittyy, mistä se koostuu ja mitä tietoa Punaisen Ristin Oulun piiri toivoo. Kysymysten muotoilussa hyödynnettiin muita määrällisiä tutkimuksia ja kyselylomakkeita käyttäneitä opinnäytetöitä. Liikkeelle lähdettiin jäsentämällä alussa mahdollisia ryhmiä kysymyksille, kuten aikaisemmin vapaaehtoistoiminnassa mukana olleet ja ne, jotka eivät ole olleet, ja kaikille esitettäviä kysymyksiä, mutta lopulta suuri osa kysymyksistä muotoiltiin kaikille soveltuvaksi. Kysymysten vaihtoehtoja ja sanamuotoja hiottiin useaan kertaan selkeämmäksi, jotta väärinkäsitysten mahdollisuus vähenisi. Kyselylomaketta kommentoivat pääasissa Punaisen Ristin Oulun piirin toiminnanjohtaja ja lisäksi ohjaavat opettajat. Kysely sisälsi saateen ja kutsun, yhteensä 25 kysymystä, joista yksi

oli avoin kysymys ja kaksi koski sähköpostiosoitteen jättämistä arvontaa varten.

Operationalisointia voidaan kuvata prosessina, jossa tutkija hahmottaa, määrittelee ja rajaa käsitteen, josta on kiinnostunut. Jos esimerkiksi ei mitata jotakin selvästi hahmottuvaa asiaa kuten ikä, joudutaan käsitettä yleensä analysoimaan miettimällä, mistä osa-alueista sen muodostama kokonaisuus syntyy. Lopulta päädytään täysin empiiriselle tasolle ja kielenkäytössäkin on siirrytty konkreettiseen arkikieleen. (Alkula ym 1995, 75–76.)

Kyselyn kysymykset on hyvä olla vastaajalle henkilökohtaisessa muodossa, jolloin vastaaminen tuntuu henkilökohtaiselta ja luonnolliselta (Aaltola & Valli 2010, 106). Tässä tutkimuksessa haluttiin luoda kyselylomakkeeseen kohteliasta tuntua valitsemalla teitittely-muoto.

Aineistot, jotka eivät täytä otoksen kriteerejä kutsutaan näytteiksi. Kun päätehtään etukäteen, keille tutkimuksen tarpeisiin soveltuville vastaajille kysely suunnataan, on kyseessä harkinnanvarainen näyte. (Vehkalahti 2008, 46.) Tutkimuksen harkinnanvarainen näyte valittiin Punaisen Ristin Oulun jäsenrekisteristä valiten kaikki ne jäsenet, joiden sähköpostiosoite löytyi. Listalta käsin poimittiin pois muun muassa Punaisen Ristin Oulun piirin osastojen hallitusten jäsenet.

Kun vain osa tutkittavista edustaa koko joukkoa, sisältyy siihen aina riski. Valitut voivat olla kovin poikkeuksellisia, eivätkä he silloin edusta koko joukkoa, josta heidät on poimittu. Myös eri näytteet eroavat toisistaan jonkin verran, vaikka ne olisi poimittu satunnaisesti. Määrällisessä tutkimuksessa on kehitetty monia menetelmiä tällaisten riskien suuruuden arvioimiseksi. (Alkula & Pöntinen & Ylöstalo 1995, 44.)

Taulukossa 1 (LIITE 3) kuvataan tutkimusongelmien yhteyttä kyselylomakkeen kysymyksiin. Kyselylomakkeessa painottuu tutkimusongelmista ensimmäinen, josta on eniten kysymyksiä. Kartoittamalla aiemman osallistumisen laatua kartoitetaan myös mahdollisia nykyisiä kiinnostuksen kohteita, sillä ne ovat to-

dennäköisesti samansuuntaisia. Kartoittamalla aikaa ja osallistumistiheyttä, jonka vastaaja antaisi vapaaehtoistoimintaan, saadaan selville mahdollista sitoutumisen astetta ja vastaajien arjen reunaehtoja.

Kyselylomakkeessa oli lisäksi yksi vapaaehtoinen avoin kysymys, jonka vastauksia käytettiin tässä tutkimuksessa syventämään tilastollisen analyysin tuloksia ja tuomaan tutkimuksen kohdehenkilöiden ääni kuuluviin.

Kyselylomakkeen esitestaus tehtiin tutkijan itse kokeilemalla muutamia eri tapoja vastata kyselyyn, Punaisen Ristin toiminnanjohtajan testivastauksella ja ohjaavan opettajan testivastauksella, jonka jälkeen hiottiin hieman kirjoitusvirheitä ja kysymyksien sanamuotoja ja saatekirjettä.

Kyselytutkimuksen julkisivu on saatekirje. Saatekirje kertoo perustiedot tutkimuksesta eli sen, mistä tutkimuksessa on kysymys, miten vastaajat on valittu, kuka tutkimusta tekee ja mihin tuloksia tullaan käyttämään. Saatekirjeen perusteella vastaaja joko motivoituu vastaamaan kyselyyn tai hylkää lomakkeen. Niinpä saatekirjeen merkitystä ei voi aliarvioida. Vastaaja ei välttämättä edes vilkaise lomaketta, jos saatekirje on epämääräinen tai ylimalkainen. Mahdollisesti paras vastausmotivaatio tulee, kun aihe kiinnostaa jo valmiiksi, mutta hyvin laaditulla saatekirjeellä voi herättää vastaajan kiinnostuksen ja siten vaikuttaa vastausten luotettavuuteen. (Vehkalahti 2008, 47–48.)

Tutkimuksen saatekirjeessä (LIITE1) kerrottiin muun muassa tutkimuksen taustoista eli sitä, mitä halutaan tutkia, mistä sähköpostiosoitteet on saatu, kehoitettiin huolellisuuteen, pyrittiin motivoimaan vastaajia täyttämään lomake muun muassa pienen arvonnän palkinnoilla, jossa kahden päivän sisällä vastanneet osallistuivat isomman palkinnon arvontaan ja kaikkien osallistujien kesken arvottiin muutama pienempi palkinto, jotka Punaisen Ristin Oulun piiri kustansi.

6.3 Aineiston keruu

Kutsut kyselyyn lähetettiin vastaajien sähköpostiin joulukuun puolivälissä ja kysely avattiin samalla maanantaina Internetissä tiedonkeruun tilaan. Kutsu sisälsi saatekirjeen, henkilökohtaisen linkin kyselyyn ja pikaohjeet kyselyssä työskentelyyn. Vastausaikaa oli viikon verran. Muistutus lähetettiin keskellä viikkoa niille, jotka eivät olleet vielä vastanneet, joka nähtiin reaaliajassa ZEF Solutions -arviointikoneen seurannasta.

6.4 Aineiston analysointi

Määrällinen tutkimus edellyttää aina jonkin tasoista mittausta. Kvantitatiivisen tutkimuksen tunnusomainen piirre on numeroina esitetyn aineiston muokkaaminen havaintomatriisin muotoon, jossa jokaisen tutkittavan tiedot esitetään perättäisinä numerojonoina. Tämä on analyysin lähtökohta. (Alkula jne. 1995, 46–47.)

Tutkimuksen analyysiä valmisteltiin numeroimalla vastaajien sähköpostiosoitteet kutsuja lähetettäessä ja karsimalla vastaamisen keskeyttäneet vastaajat pois tuloksista, kun aineisto oli kasassa. Mukaan analyysiin otettiin myös vastaajia, jotka eivät olleet vastanneet kaikkiin kysymyksiin, jos he olivat tuottaneet riittävästi tietoa muuten. Kysymysten ehtorakenteet vaikuttivat siihen, että kaikki vastaajat eivät vastanneet kyselylomakkeen kaikkiin kysymyksiin. Mukaan otettiin myös muutama vastausajan ulkopuolella vastanneita, sillä he olivat vastanneet loppuun asti. Vastausajan ulkopuolinen vastaaminen oli mahdollistunut siten, että tutkija oli unohtanut tallentaa ”tiedonkeruu pois päältä” -asetuksen vastausajan umpeuduttua. Aineisto käsiteltiin SPSS 17.0 for Windows -ohjelmalla. Muuttujat määriteltiin ja kyselylomakkeen tiedot syötettiin havaintomatriisin muotoon SPSS-ohjelmaan.

Aineistoa tarkasteltiin muun muassa yksittäisten muuttujien frekvenssi- ja prosenttijakaumien avulla taulukossa, jolloin muuttujan eri luokkien yleisyys havaintoaineistossa näkyy tarkasti. Vastauksia yksittäisiin kysymyksiin esitettiin

pylväskuvioilla, joiden avulla tiedonvälitys on nopeaa ja monitasoista. (Heikkilä 2008, 149, 154).

Tutkimuksen aineisto analysoitiin ja graafiset kuviot tehtiin tammikuun puolivälin ja helmikuun alun aikana eli noin kuukauden aikana. Liitteenä olevaan kyselylomakkeeseen (LIITE 2) lisättiin jäljestä sulkuihin juoksevat numerot raportin lukua helpottamaan.

Tutkimuksen kyselylomakkeen avoimen kysymyksen vastaukset ja muutaman muun kysymyksen ”muuta, mitä?” -tekstikenttävastaukset käsiteltiin sisällön erittelyllä tukkimiehen kirjanpitoa apuna käyttäen. Lisäksi vastaajien ääni tulee syvemmin esiin esimerkkisitaattien avulla.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tutkimuksessa selvitettiin, mihin toimintamuotoihin on aiemmin osallistunut ja mitkä olivat tärkeimmät syyt jäädä pois sekä mitä vapaaehtoisuus on vastaajan mielestä parhaimmillaan. Tutkimuksessa selvitettiin, voisiko vastaaja ajatella osallistuvansa vuoden sisällä antamalla tunnin viikossa ajastaan vapaaehtoistoimintaan, jos voisi niin mihin toimintamuotoihin sekä syyt, miksi vastaajat eivät voisi osallistua vapaaehtoistoimintaan edellä mainitun verran. Tutkimuksessa selvitettiin myös yleisesti, kuinka tiheästi vastaaja voisi osallistua vapaaehtoistoimintaan ja kuinka paljon aikaa vastaaja antaisi ajastaa vuodessa sekä yhdellä kerralla vapaaehtoistoimintaan Punaisessa Ristissä. Tutkimuksessa selvitettiin, mikä saisi vastaajan harkitsemaan osallistumista vapaaehtoistoimintaan Punaisessa Ristissä ja, saisiko vastaajaan olla yhteydessä vapaaehtoistoimintaan liittyen Punaisen Ristin taholta. Lisäksi selvitettiin, mikä olisi vastaajasta mieluisin yhteydenoton tapa. Tulosten esittelyssä noudatetaan kyselylomakkeen järjestystä.

Vastaajien taustatiedot

Vastaajien enemmistö oli naisia (76 %) ja loput 24 % oli miehiä. Vastaajien ikä jakaantui melko tasaisesti keskimmäisiin ikäluokkiin eli 20–29, 30–39 ja 40–49, mutta eniten vastaajia oli ikäluokassa 20–29-vuotiaat (27 %). Vastaajilla oli pääosin ammattikorkeakoulu- tai yliopistokoulutus. Vastaajista 43 % asui Oulussa ja 57 % muulla paikkakunnalla, Oulun piirissä. 40 % vastaajista asui puolison/avopuolison kanssa, 30 % yksin ja 24 % puolison/avopuolison ja lasten kanssa. 53 prosentilla vastaajista ei ollut lapsia, ja 34 prosentilla oli 2–3 lasta. Tarkemmin taustatiedot näkyvät oheisesta taulukosta 2.

TAULUKKO 2. Vastaajien taustatietoja

Muuttuja	Arvo	f	%
Sukupuoli	mies	32	24
	nainen	103	76
	yhteensä	135	100
Ikä	15–19	4	3
	20–29	36	27
	30–39	30	23
	40–49	28	21
	50–59	24	18
	60–70	11	8
	yhteensä	133	100
Koulutus	peruskoulu	10	8
	ylioppilas	10	8
	ammattikoulu, keskiaste	25	19
	ammattikorkeakoulu	42	31
	korkeakoulu, yliopisto	41	31
	jokin muu	6	5
	yhteensä	134	100
Asuinpaikka	Oulu	57	43
	muu paikkakunta	75	57
	yhteensä	132	100
Asumismuoto	yksin	40	30
	puolison/avopuolison kanssa	54	40
	puolison/avopuolison kanssa ja lasten kanssa	33	24

	lasten kanssa	3	2
	muu asumismuoto	5	4
	yhteensä	135	100
Lasten lukumäärä	ei lapsia	69	53
	yksi lapsi	11	8
	2–3 lasta	45	34
	4–5 lasta	6	5
	yhteensä	131	100

Nykyinen Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan osallistuminen

46 % kaikista vastaajista ei ollut tätä nykyä mukana missään Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa. Koska kaikista vastaajista (100 %) 46 % ei ollut mukana missään Punaisen Ristin toiminnassa, oli 54 % mukana joko yhdessä tai useammassa Punaisen Ristin toimintamuodoissa. Kaikista vastaajista 24 % oli verenluovuttajia, 19 % lipaskerääjiä, 17 % toimi ensiapu- tai valmiustoiminnassa, 8 % ystävänä, 3 % monikulttuurisuustyössä, 2 % rinnepäivystäjänä, 2 % avustustyöntekijänä, 2 % terveydenedistäjänä ja 1 % lasten ja nuorten ohjaajana.

Nykyinen muuhun vapaaehtoistoimintaan osallistuminen

Kaikista vastaajista 47 % ei ollut missään vapaaehtoistoiminnassa näillä näkymin. 30 % oli mukana muissa kuin annetuissa vastausvaihtoehdoissa. Vastaajista 15 % oli mukana urheiluseuran vapaaehtoistoiminnassa, 8 % omassa seurakunnassa, 5 % 4H-toiminnassa, 4 % Mannerheimin lastensuojeluliiton toiminnassa, 4 % poliittisessa järjestössä ja 2 % mielenterveysseuran toiminnassa.

37 vastaajaa oli vastannut ”muu”-vaihtoehdon tekstikenttään kirjoittaen. Jotkut vastaajat nimesivät useita eri vapaaehtoistoiminnan paikkoja vastauksessaan.

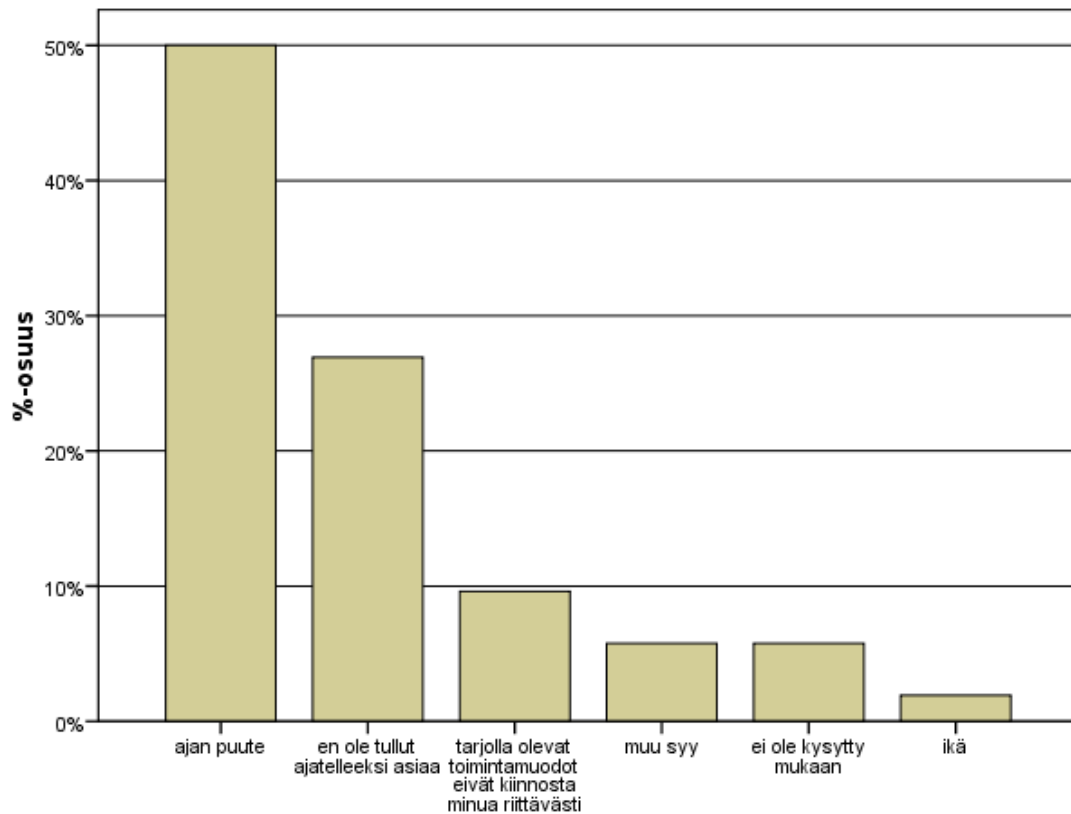
Nämä tekstikenttävastaukset hajaantuivat kirjavasti erilaisten vapaaehtoisyhdistysten ja -järjestöjen kesken. Aavistuksen muita tiheimmin esiintyvät: partio, vapaaehtoinen pelastuspalvelu ja Unicef. Muita kerran mainittuja olivat esimerkiksi Rotary, Kyläseura, eläinsuojeluyhdistys, vanhempainyhdistys, asukastupa, mieskuoroa tukeva naistoimikunta, ylioppilasteatteri, sotilaskotityö, koirakerho, Walkers ja Lions.

Muu aikaisempi vapaaehtoistoiminta

48 % kaikista vastaajista oli ollut aiemmin vapaaehtoistoiminnassa muualla. 40 % ei ollut aiemmin ollut mukana missään vapaaehtoistoiminnassa mukana. Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa mukana aiemmin olleita oli 23 %. Muualla vapaaehtoistoiminnassa aiemmin olleista 59 vastaajaa vastasi ”muualla”-tekstikenttään. Jotkin vastaajat nimesivät useita vapaaehtoistoiminnan paikkoja vastauksessaan. Nämä tekstikenttävastaukset hajosivat kirjavasti, mutta muita tiheämmin esiintyvät urheiluseura 13/59, seurakunta 12/59, Mannerheimin Lastensuojelu Liitto 7/59 ja partio 5/59. Muita mainittuja olivat esimerkiksi Chilen Bahá’í-yhteisön maaseutukoulu, WWF, World Vision, Amnesty, Lions, Rikosuhripäivystys ja Vapepa.

Aiemman vapaaehtoistoimintaan osallistumattomuuden tärkein syy

Ne vastaajat (52), jotka eivät olleet aiemmin olleet mukana vapaaehtoistoiminnassa vastasivat tärkeimmäksi esteeksi ajan puutteen (50 %). 27 % edellä mainituista vastaajista vastasi, että ei ollut tullut ajatelleeksi asiaa. 10 % edellä mainituista vastasi tärkeimmäksi syyksi, että tarjolla olevat toimintamuodot eivät kiinnosta riittävästi. Muutama vastaaja vastasi ”Muu syy” -vastausvaihtoehtoon, että paikkakunnalla ei ole kiinnostavaa toimintaa tai vapaaehtoistyö ei kiinnosta. Muiden vastausvaihtoehtojen tulokset näkyvät tarkemmin seuraavasta kuviosta 1.

KUVIO 1. Tärkein syy, miksi ei ole aiemmin ollut mukana vapaaehtoistoiminnassa

Aikaisempi Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan osallistuminen toimintamuotojen mukaan

Aikaisemmin Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa mukana olleista vastaajista (28) 36 % oli ollut lipaskerääjänä, 36 % verenluovuttajana, 29 % ensiapuja valmiustoiminnassa, 11 % ystävänä, 11 % lasten ja nuorten toiminnassa, 7 % monikulttuurisuustyössä, 7 % avustustyöntekijänä ja 7 % terveydenedistäjänä.

Tärkeimmät syyt jäädä aiemmin pois Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnasta

Tärkeimmät syyt jäädä aiemmin pois Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnasta olivat toiminnasta pois jääneiden vastaajien (26) mukaan ajan puute (73 %

vastauksista) ja/tai muu syy (31 % vastauksista). Muita annettuja syitä olivat terveydelliset syyt (12 % vastauksista), pettyminen organisaatioon (12 % vastauksista) ja innostuksen vähentyminen (8 % vastauksista). Tekstikenttiin tuli muutamia ”muu syy”- vastauksia, joissa pääasiallinen syy oli muutto toiselle paikkakunnalle. Lisäksi sairaus sai yhden maininnan.

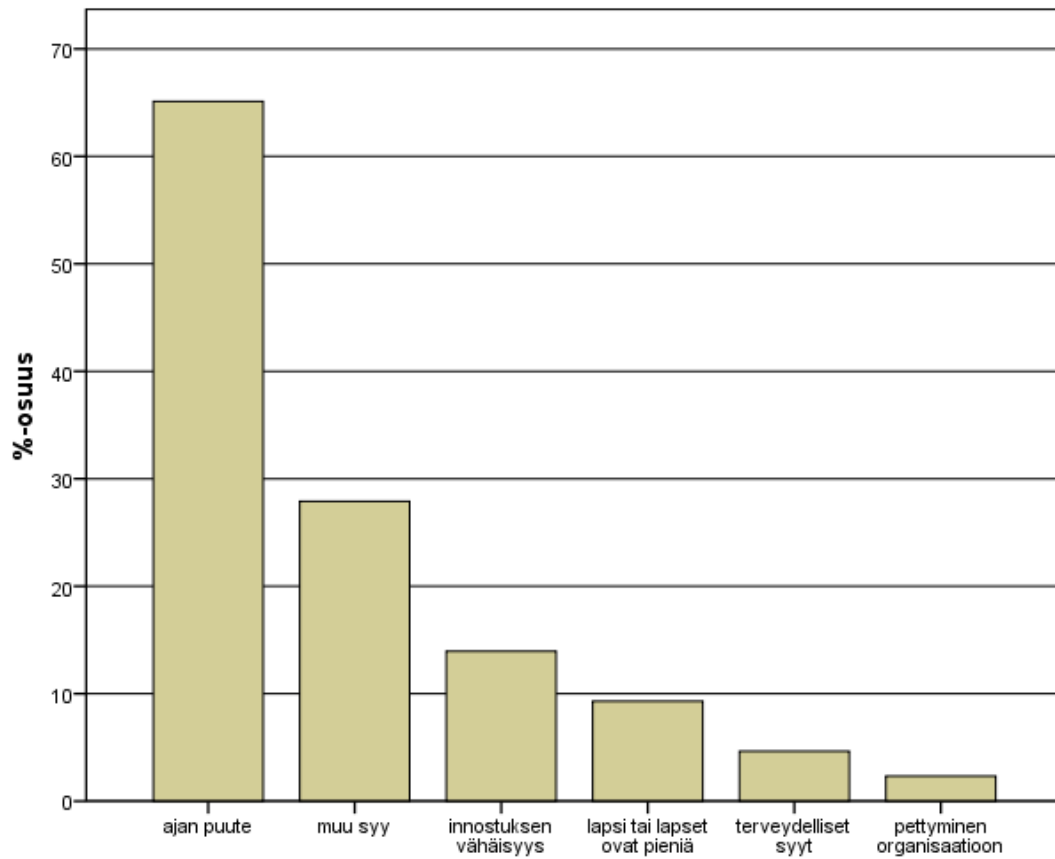
Vapaaehtoistoiminta parhaimmillaan

Vastaajilta kysyttiin, mitä vapaaehtoistoiminta on parhaimmillaan. 77 % mukaan se oli ”auttamista ja/tai hyväntekeväisyyttä”. 11 % mukaan ”itsensä toteuttamista”. 9 % vastaajista ajatteli sen olevan ”vaikuttamista järjestön ajamiin asioihin” ja 3 % ajatteli sen olevan ”jotain muuta”. Muuta vastanneet vastasivat esimerkiksi näin: ”hyvän kansalaisuuden toteuttamista”, ”hedonistinen altruismi” ja ”Ihmiskunnan hyvinvoinnin edistämistä pyyteettömän palvelun kautta”.

Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen ehdot ja haasteet

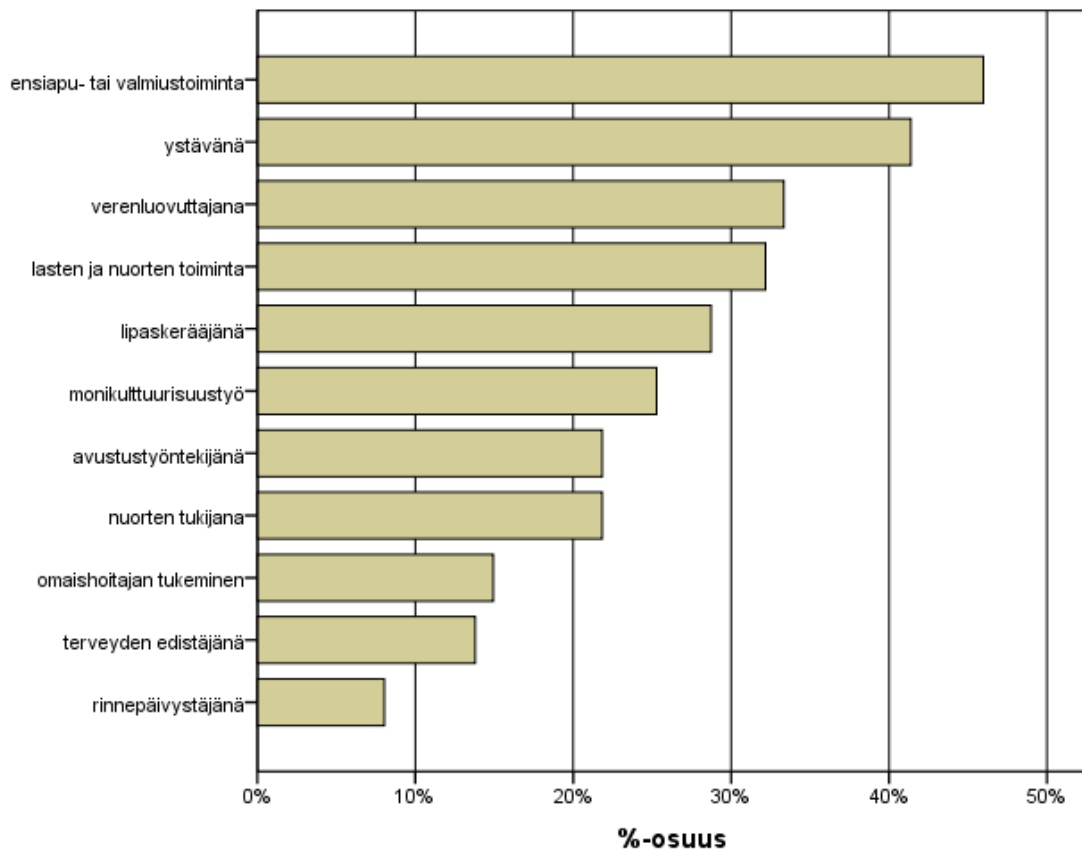
67 % kaikista vastaajista ajatteli voivansa osallistuvansa vuoden sisällä vapaaehtoistoimintaan antamalla tunnin ajastaan viikoittain Punaiselle Ristille ja 33 % ajatteli, että ei voisi osallistuvansa edellä mainitulla tavalla Punaisen Ristin toimintaan.

Ne vastaajat, jotka eivät voineet ajatella osallistuvansa Punaisen Ristin toimintaan antamalla tunnin ajastaan viikossa osallistumisen, mainitsivat esteiksi: ajan puute (65 %), muu syy (28 %), innostuksen vähäisyys (14 %) ja lapsi tai lapset ovat pieniä (9 %). Kuviosta 2. näkee tarkemmin muiden vaihtoehtojen jakautumisen. 12 vastaajaa vastasi ”muu syy” -tekstikenttään. Kolme vastasi harrastavansa muuta tai sen vievän paljon aikaa, kolme mainitsi työn (kuormittavuuden). Toiset mainitsivat, että toiminta ei kiinnosta, ei ole mitään toimintaa tai asuinpaikka muuttuu. Joillekin vastaajille tunti viikoittain oli liikaa: ”jos on pakko mennä joka viikko siitä tulee vain ylimääräinen stressitekijä ja alkupe-
räinen tarkoitus katoaa”. Toinen vastaaja luonnehti asiaa näin: ”Tunti viikossa on liikaa. Ehtisin ehkä kerran kuukaudessa mukaan”

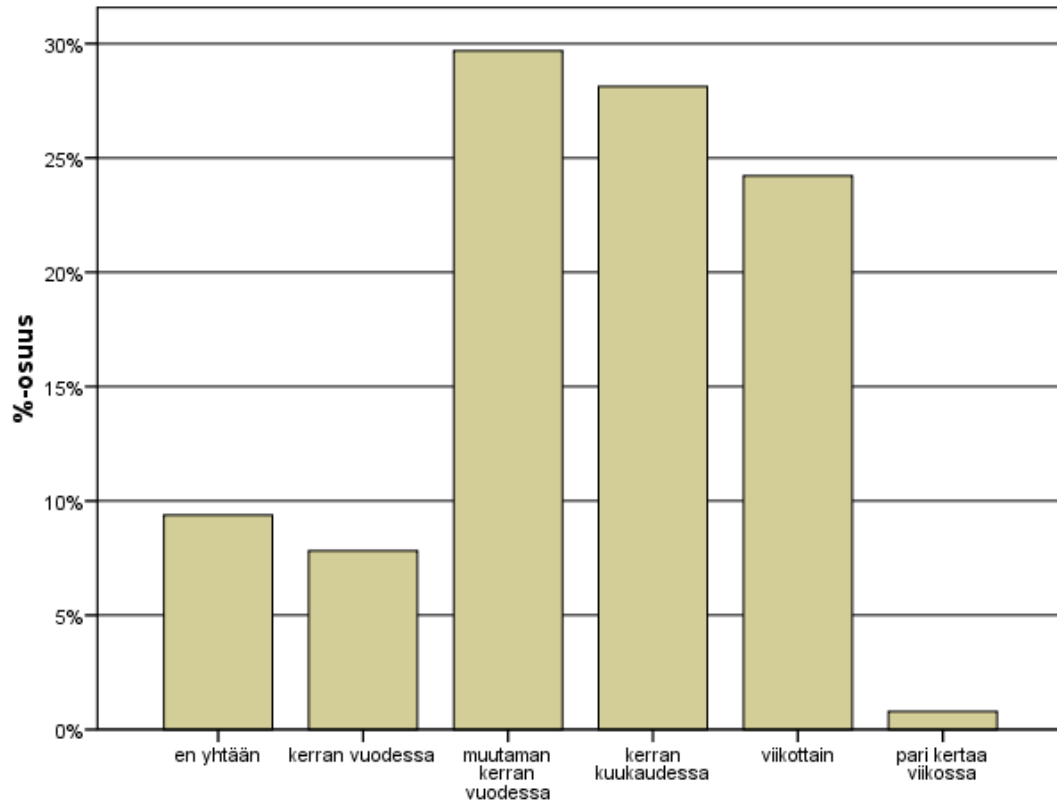
KUVIO 2. Syyt, sille että ei voisi ajatella osallistuvansa tunnin ajan viikossa Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan

46 % vastaajista, jotka ajattelivat voivansa osallistuvansa tunnin ajan viikossa Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan, antaisi aikaansa ensiapu- ja valmius-toimintaan, 41 % ystävänä toimimiseen, 33 % verenluovuttamiseen, 33 % lasten ja nuorten toimintaan, 29 % lipaskeräykseen ja 25 % monikulttuurisuustyöhön. Oheisesta kuviosta 3. näkee tarkemmin kaikkien Punaisen Ristin toimintamuotojen houkuttavuuden.

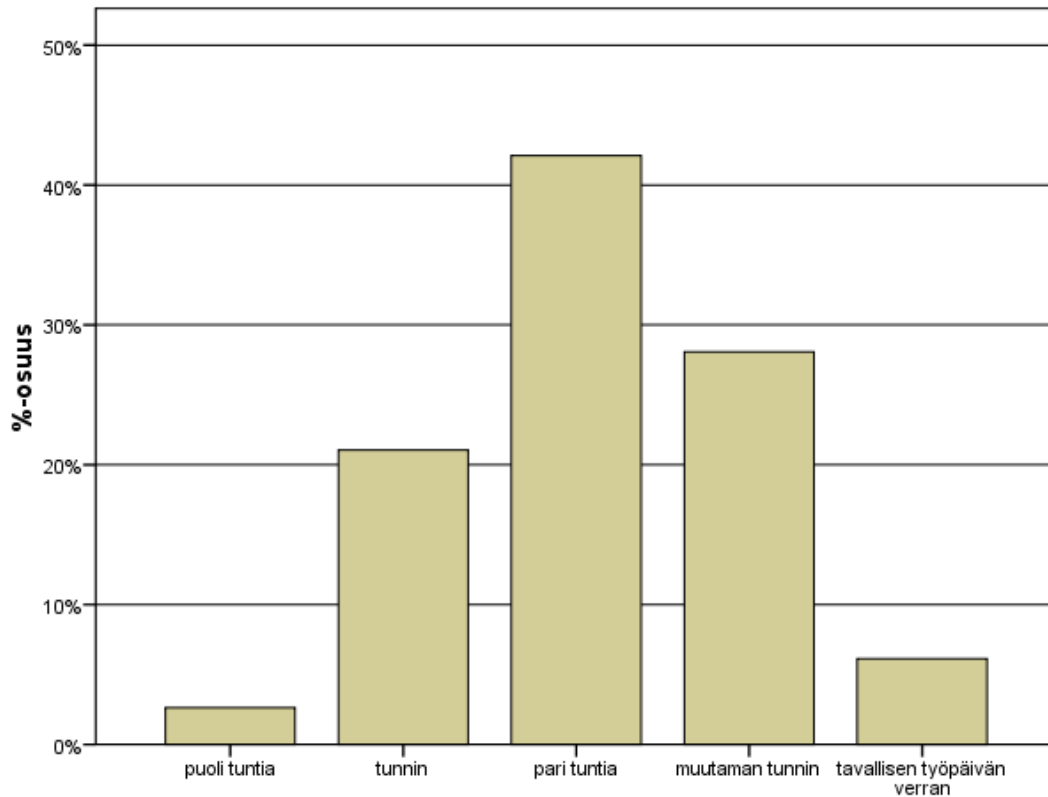
KUVIO 3. Punaisen Ristin toimintamuoto, johon antaisi aikaa tunnin viikossa

Vastaajilta kysyttiin, kuinka usein vastaaja olisi valmis antamaan vuodessa Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan. Kaikista vastaajista 30 % antaisi aikaa muutaman kerran vuodessa, 28 % kerran kuukaudessa, 24 % viikottain. Tarkemman vastausten jakautumisen näkee kuviosta 4.

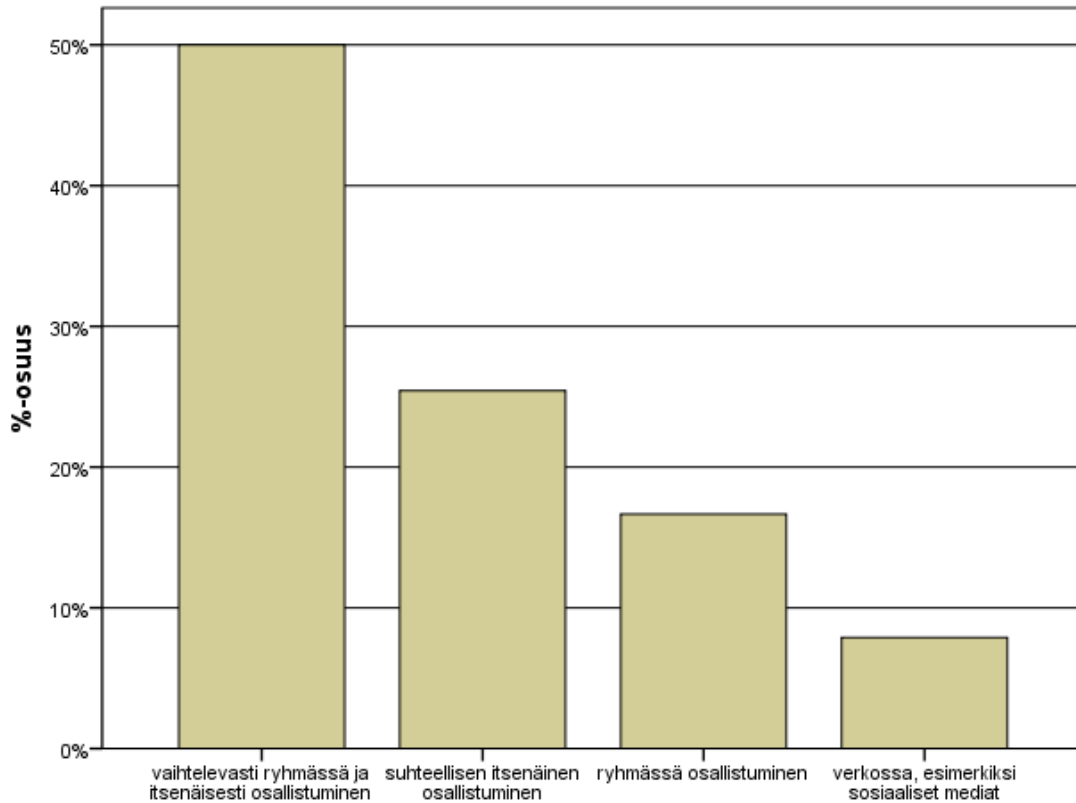
KUVIO 4. Aika, jonka vastaajat antaisivat vuodessa Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan

Vastaajilta kysyttiin myös, paljonko he olisivat valmiita antamaan aikaa kerralla Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan. Vastaajista (114) 42 % antaisi toimintaan kerralla pari tuntia aikaa ja 28 % vastaajista antaisi kerralla aikaa muutamana tunnin. Tunnin aikaansa kerralla antaisi 21 % vastaajista. Tarkempaa tietoa muiden vaihtoehtojen kannatuksesta saa oheisesta kuviosta. (kuvio 5.)

KUVIO 5. Aika, jonka vastaajat antaisivat kerralla Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan

Puolet (50 %) vastaajista (114) piti mieluisimpana vapaaehtoistoiminnan osallistumismuotona vaihtelevasti ryhmässä ja itsenäisesti osallistumista. 25 % vastaajista piti mieluisimpana osallistumismuotona suhteellisen itsenäistä osallistumista. 17 % vastaajista piti ryhmässä osallistumista mieluisimpana osallistumismuotona ja 8 % ajatteli mieluisimman osallistumismuodon olevan verkossa, esimerkiksi sosiaaliset mediat. (kuvio 6.)

KUVIO 6. Mieluisin vapaaehtoisosallistumisen muoto

Vapaapalaute mieluisasta vapaaehtoistoiminnasta

66/135 vastasi avoimeen kysymykseen ”Kuvailkaa halutessanne yhdellä virkkeellä, millaista mieluisa vapaaehtoistoiminta olisi käytännössä”. Vastaukset olivat erilaisia ja yksilöllisiä, joissa ilmeni usein monia eri elementtejä ja toiveita. Punaisen Ristin toimintamuotojen maininta oli melko vähäistä, mutta suosituin mainittu toimintamuoto oli ystävätoiminta.

Osa vastauksista oli annettu konkreettisella esimerkillä jostakin tietystä toiminnanmuodosta kuten: ”Työpajojen järjestäminen lapsille ja nuorille”, ”Esimerkiksi kaveritoiminta.” ja ”Esim. vierailu vanhusten palvelutalolla koiran kanssa tai perinteinen lipas- keräys”. Joissakin vastauksissa oli kuvailtu adjektiivein, millaista mieluisa vapaaehtoistoiminta olisi itselle ja muille. Joissakin vastauksissa oli tyydytty yhdellä sanalla toteamaan, millaista mieluisa vapaaehtoistoiminta olisi kuten: ”Ihmisläheistä”, ”vapaaehtoista”, ”Joustava” tai ”keskustelu apua”.

Auttaminen sai vastauksissa tiheimmin mainintoja (10/66), johon oli saatettu toisinaan yhdistää ehtoja kuten itseä toteuttaen tai omia vahvuuksia hyväksikäyttäen. Seuraavaksi tiheimmin oli mainittu yhdessä tai ryhmässä tekeminen tai yhdessä olo (9/66). Vastauksissa vapaaehtoistoiminnan hyöty, merkityksellisyys tai tärkeys nousi myös tiheämmin esille (8/66). Ihmisläheisyys ja jouston mahdollisuus saivat muutamia mainintoja. Mainintoja saivat myös esimerkiksi mielenkiintoista, vapaaehtoisuus, itsensä toteuttaminen, konkreettinen tekeminen tai apu sekä verkossa tai sosiaalinen media.

Auttamisesta vastaajat mainitsivat esimerkiksi näin: ”Yhdessä tekemistä, asioihin vaikuttamista, auttamista ja hyvän mielen saamista ja antamista sekä myös itselle pitää saada jotain”, ”Ihmisten kohtaamista, auttamista tai lahjoitusten keräämistä.”, ”omien vahvuuksien käyttämistä muiden auttamiseen”

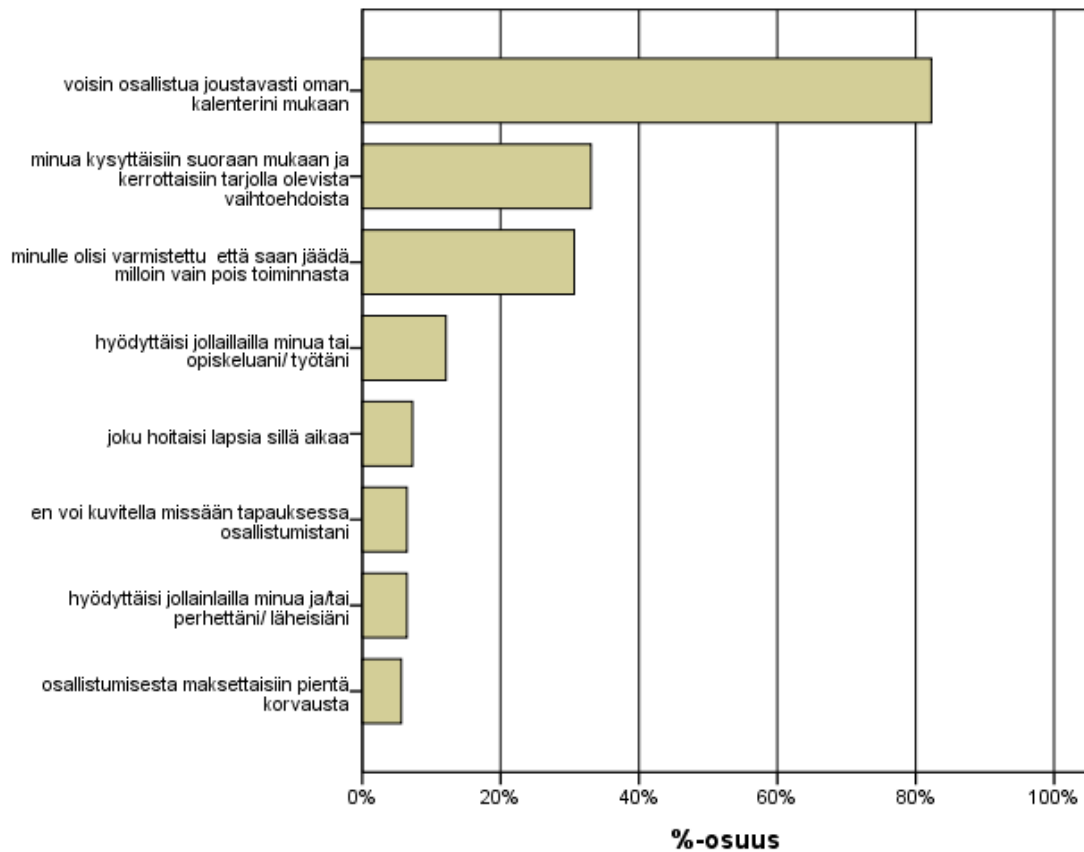
Yhdessä tekemisestä vastaajat mainitsivat esimerkiksi näin: ”Hauskaa yhdessä oloa.”, ”Muiden ihmisten auttamista ja mukavaa yhdessäoloa.” ja ”Mukavaa ryhmätoimintaa yhteisen asian hyväksi”.

Vapaaehtoistoiminnan hyödystä, merkityksellisyydestä ja tärkeydestä vastaajat kirjoittivat esimerkiksi näin: ”Sellaista, jolla on avun saajan kannalta oikeasti merkitystä ja apua.”, ”Tärkeää ja omaan elämään sopivaa” ja ”Olisi upeaa nähdä, että omasta panoksesta olisi edes pikkuisen hyötyä/iloa jollekin”.

Jouston mahdollisuudesta vastaajat kirjoittivat esimerkiksi näin: ”Nuorten, lapsiperhieden tai vanhusten auttamista omilla osaamisalueilla ilman kovin tiukkaa sitoutumista (vielä töissä noin vuoden).”, ”Vapaaehtoista, voimien mukaan mahdollisuus osallistua. Mielenkiintoista.” ja ”hyvällä yhteishengellä tapahtuvaa auttamista silloin, ku itselle sopii”.

Seikat, jotka saivat vastaajat harkitsemaan osallistumista Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan

Vastaajilta kysyttiin, mikä saisi heidät harkitsemaan vapaaehtoistoimintaan osallistumista Punaisessa Ristissä. Kaikista vastaajista (124) 82 % harkitsisi, jos hän voisi osallistua joustavasti oman kalenterin mukaan, 33 % jos häntä kysyttäisiin suoraan mukaan ja kerrottaisiin tarjolla olevista vaihtoehdoista. 31 % jos hänelle olisi varmistettu, että hän saan jäädä milloin vain pois toiminnasta. 12 % osallistuisi, jos se hyödyttäisi jollakin tavalla häntä ja/tai hänen opiskeluaan/työtään. Muiden vaihtoehtojen kannatuksen näkee tarkemmin seuraavasta kuviosta 7.

KUVIO 7. Seikat, jotka saisivat vastaajat harkitsemaan Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan osallistumista

Yhteydenotto

65 prosenttiin kaikista vastaajista saisi olla yhteydessä Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan takia. 35 prosenttiin vastaajista ei saisi olla yhteydessä Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan johdosta. Niihin, joihin saisi olla yhteydessä suosivat yhteydenoton tapana sähköpostia, joka sai monivalintavastauksista 95 %. 30 % vastauksista kohdistui vaihtoehtoon ”puhelu”. 18 % kohdistui ”kasvokkain”-vaihtoehtoon.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Seuraavaksi kerrotaan tutkimuksen johtopäätöksistä, jotka on tehty tutkimustulosten pohjalta. Esittelyssä noudatetaan pitkälle tutkimuksen kyselylomakkeen kysymysten järjestystä.

Vapaaehtoistoiminnassa mukana olo

Kaikista vastaajista 54 % oli mukana joko yhdessä tai useammassa Punaisen Ristin toimintamuodoissa. Punaisen Ristin toiminnassa mukana olevat vastaajat suosivat toimintamuodoista verenluovuttamista (24 % kaikista vastaajista) ja lipaskeräystä (19 %) sekä ensiapu- tai valmiustoimintaa (17%). Toimintamuodoista kaksi ensimmäistä ovat muun muassa konkreettisia eivätkä vaadi sitoutumista samoin kuin esimerkiksi ensiapu- ja valmiustoiminta.

Noin puolet kaikista vastaajista oli mukana Punaisen Ristin ja noin puolet ei ollut mukana missään vapaaehtoistoiminnassa. Noin puolet kaikista vastaajista oli parhaillaan mukana jossain muussa kuin Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa ja noin puolet ei ollut mukana missään vapaaehtoistoiminnassa. 30 % kaikista vastaajista oli mukana muussa vapaaehtoistoiminnassa kuin annetuissa vaihtoehdoissa.

Jos 30 % vastaajista oli mukana muualla kuin annetuissa vaihtoehdoissa ja loput mukana annetuissa, kuten urheiluseura (15 %) tai seurakunta (8 %), nähdään, että osa Punaisen Ristin toimintaan osallistuvista on lisäksi muualla toiminnassa mukana. Itse kirjoitetuissa vastauksissa, jotka koskivat muuhun vapaaehtoistoimintaan osallistumista, esiintyi aavistuksen muita tiheämmin partio, vapaaehtoinen pelastuspalvelu ja Unicef, jotka ovat samansuuntaisia aatteeltaan ja toiminnaltaan kuin Punainen Risti. Näin voidaan olettaa, että ne 30 % vastaajista, jotka olivat mukana muualla vapaaehtoistoiminnassa, ovat todennäköisesti mukana samanhenkisessä yhdistyksessä tai järjestössä kuin Punainen Risti.

Samansuuntaisia päätelmiä voi tehdä myös aiemman vapaaehtoistoimintaan osallistumisen vastausprosentista, sillä 48 % vastaajista oli ollut aiemmin vapaaehtoistoiminnassa muualla. 40 % ei ollut aiemmin ollut mukana missään vapaaehtoistoiminnassa mukana, ja Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa mukana aiemmin olleita oli 23 %.

Tärkein syy, että ei ole aiemmin ollut mukana vapaaehtoistoiminnassa

50 % vastaajista, jotka eivät olleet aiemmin olleet mukana vapaaehtoistoiminnassa, vastasivat tärkeimmäksi mukana olon esteeksi ajan puutteen. Syitä, mistä ajan puute voi johtua, lienee monia, mutta esimerkiksi se, että lähes puolella vastaajista oli lapsia ja 26 % kaikista vastaajista asui lasten kanssa, vaikuttanee. Harvempi vastaajista oli esimerkiksi koululaisen tai eläkeläisen iässä, joten suurella osalla vastaajista voidaan olettaa olevan opiskelua, työtä ja perhe-elämän velvollisuuksia hoidettavana siinä määrin, ettei ylimääräistä aikaa jää kovin paljon muuhun.

27 % (14) vastaajista, jotka eivät olleet aiemmin olleet mukana vapaaehtoistoiminnassa, vastasivat tärkeimmäksi mukana olon esteeksi, että ei ole tullut ajatelleeksi asiaa. Tästä voidaan päätellä, että osan jäsenistä voisi saada mukaan toimintaan, jos heille esimerkiksi kertoo tarjolla olevista toimintamuodoista ja pyytää mukaan kokeilemaan. 10 % (5) vastaajista, jotka eivät ole aiemmin olleet mukana vapaaehtoistoiminnassa, vastasi tärkeimmäksi osallistumisen esteeksi, että tarjolla olevat toimintamuodot eivät kiinnosta riittävästi. Syitä kiinnostuksen puutteelle voi olla useita, mutta voidaan olettaa, että pieneen osaan vastaajista, jotka eivät ole aiemmin olleet mukana vapaaehtoistoiminnassa, voisi vaikuttaa kannustavasti esimerkiksi tiedottaminen tarkemmin toimintamuotojen sisällöistä tai uudenlaisten toimintamuotojen kehittäminen tällaisten jäsenien kanssa ideoiden.

Tärkeimmät syyt jäädä aiemmin pois Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnasta

Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnasta pois jääneiden vastaukset syistä poisjäännin takana tukevat vapaaehtoistointaan osallistumisen suurinta haastetta eli ajan puutetta, sillä 73 % toiminnasta poisjääneistä vastasi syyksi ajan puutteen. 30 % vastasi syyksi muun syyn, joista mainittiin muutto toiselle paikkakunnalle. Näistä vastaajista ei ole tietoa, ovatko he voineet tai halunneet liittyä mukaan Punaisen Ristin toimintaan uudella paikkakunnalla, mutta heidän uskoisi olevan tietoisia, että Punaisen Ristin toimintaan voi osallistua, ainakin joidenkin toimintamuotojen osalta, hyvin monella paikkakunnalla Suomessa.

Punaisen Ristin suosituimmat toimintamuodot

Suosituimpia Punaisen Ristin toimintamuotoja aikaisemmin osallistuneiden mielestä olivat lipaskeräys, verenluovutus ja ensiapu- ja valmiustoiminta. Nämä samat toimintamuodot löytyivät myös viiden suosituimman toimintamuodon joukosta, kun vastaajilta kysyttiin, mihin Punaisen Ristin toimintamuotoon he voisivat ajatella osallistuvansa tunnin ajan viikossa. Lisäksi ystävätoiminta oli suosituimpien toimintamuotojen joukossa kysyttäessä, mihin toimintamuotoon voisi ajatella osallistuvansa tunnin ajan viikossa. Kaikki nämä toimintamuodot ovat luonteeltaan sellaisia, että niiden konkreettisen tuloksen näkee selkeästi. Esimerkiksi luovuttajan veri menee pussiin ja keräyksen rahat lippaaseen sekä ystävän hymyn näkee välittömästi hänen huulillaan. Näihin toimintamuotoihin on helppo osallistua muun muassa helpon tavoitettavuuden vuoksi ja silloin tällöin. Ne ovat myös tuttuja ja perinteikkäitä. Vähiten vastauksia saaneet rinnepäivystys, terveyden edistäminen ja omaishoitajan tukeminen ovat vaikeammin tavoitettavia, vaativampia ja kenties kutsumusta vaativia. Näin niiden vetovoimaisuus ei todennäköisesti kasva jatkossakaan.

Vapaaehtoistoiminta parhaimmillaan

Vastaajien enemmistö oli samassa linjassa aikaisempien tutkimusten ja teorian kanssa siitä, että vapaaehtoistoiminta on parhaimmillaan auttamista ja/tai

hyväntekeväisyyttä (77 %). Tästä voidaan päätellä, että Punaisen Ristin nykyiset toimintamuodot, jotka ovat nimenomaan auttamista ja hyväntekeväisyyttä, vastaavat hyvin tähän käsitykseen.

Vastaajien osallistumishalukkuus vapaaehtoistoimintaan tunnin ajan viikossa

Punaisen Ristin kannalta hyvä tutkimustulos oli, että 67 % tämän tutkimuksen kaikista vastaajista ajatteli voivansa osallistuvansa vuoden sisällä vapaaehtoistoimintaan antamalla tunnin ajastaan viikoittain Punaiselle Ristille. Verrattuna esimerkiksi Yeungin tutkimukseen, jossa puolet vapaaehtoistoimintaan osallistumattomista lähtisi mukaan pyydettyäessä, voidaan pohtia, arvioivatko tämän tutkimuksen vastaajat oman osallistumisvalmiuden yläkanttiin vai ovatko he esimerkiksi jäsenenä kiinnostuneempia ja valmiimpia osallistumaan vapaaehtoistoimintaan? Toisaalta ajattelusta siirtyminen käytännön tekoihin on usein asia erikseen. Kuitenkin voidaan ajatella, että yli puolet tämän tutkimuksen vastaajista on potentiaalisia vapaaehtoistimijoita. Ne 33 % vastaajista, jotka eivät voineet ajatella osallistuvansa Punaisen Ristin toimintaan tunnin ajan viikossa, mainitsivat useimmin syyksi ajan puute (65%). Kuten edellä on mainittu, ajan puute oli myös niiden vastaajien merkittävin este osallistua, jotka eivät ole aiemmin olleet mukana vapaaehtoistiminnassa.

Vastaajien arviot käytettävissä olevasta ajasta ja osallistumistiheyden mahdollisuuksista

Punaisen Ristin kannalta hyvä tutkimustulos oli myös se, että suurin osa kaikista vastaajista voisi osallistua satunnaisesti muutaman kerran vuodessa (30 %), tai kuukausittain (28 %), tai jopa viikoittain (24 %) Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan. Aikaa ja halua siis vaikuttaisi löytyvän kaikilta vastaajilta, vaikka tutkimustuloksissa suurimpana esteenä näyttäytyy ajan puute. Mielenkiintoista on, että suurin osa kaikista vastaajista antaisi toimintaan kerralla aikaa pari tuntia (48 %) tai jopa muutaman tunnin (28 %). Ajattelevatko vastaajat siis vapaaehtoistoimintaan kuluvan enemmän aikaa kuin esimerkiksi pari tuntia viikossa tai kuukaudessa, vai onko tutkimuksen mittareissa ollut jotain pa-

rantamisen varaa? Vastaja ei ole esimerkiksi löytänyt riittävän sopivaa vaihtoehtoa, ja ajan puute on ollut lähin vastaava vaihtoehto. Lisäksi voidaan pohdita, arvioivatko tämän tutkimuksen vastaajat käytettävissään olevan aikansa realistisesti.

Jos pohditaan, paljonko aikaa kuluu kerralla suosituimpiin toimintamuotoihin kuten lipaskeräys, verenluovutus, ensiapu- ja valmiustoiminta sekä ystävöityminen, ja verrataan sitä vastaajien valmiuteen antaa aikaa Punaisen Ristin toimintamuotoihin kerralla, huomataan, että ne käyvät hyvin yksiin. Toisaalta tulokset vuoden aikana tapahtuvan osallistumishalukkuuden tiheydestä eivät tue suosituimmista osallistumismuodoista yhtä hyvin esimerkiksi ystävänä toimimista, jonka tulisi olla todennäköisesti tiheämpää kuin muutaman kerran vuodessa tai kuukausittain.

Vapaapalaute mieluisasta vapaaehtoistoiminnasta

Yleisesti voidaan todeta, että avoimen kysymyksen vapaapalautteen vastaukset olivat samassa linjassa kaikkien tämän tutkimuksen strukturoitujen kysymysten tuottamien tulosten kanssa. Avoimen kysymyksen vastaukset sisälsivät tiheimmin mainintoja auttamisesta, yhdessä tekemisestä, hyödystä ja merkityksellisyydestä, ihmisseläheisyydestä ja joustavan osallistumisen mahdollisuudesta, jotka ovat keskeisiä piirteitä Punaisen Ristin tarjoamille toimintamuodoille.

Ehdot, joilla vastaajat harkitsisivat osallistumista Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan

Osallistumisen mahdollisuutta tukisi vastaajien mielestä se, että voisi osallistua oman kalenterinsa mukaan joustavasti (82 % monivalintakysymyksen vastauksista). Lisäksi toimintaan mukaan suoraan kysyminen ja tarjolla olevista toimintamuodoista kertominen saivat jonkin verran kannatusta (33 %). Lisäksi 31 % kannatti sitä, että varmistettaisiin toiminnasta poisjäännin mahdollisuus. Punaisen Ristin toimintamuodoista selkeästi joustavan osallistumisen mahdollisuuden tarjoavat ainakin verenluovutus, lipaskeräys ja terveyden edistäminen,

joista kaksi ensimmäistä ovat suosituimpien toimintamuotojen joukossa. Voidaan ajatella, että tässä valossa Punainen Risti voisi kehittää uusia toimintamuotoja tai kehittää eteenpäin nykyisiä toimintamuotoja niin, että ne vastaisivat paremmin joustavan osallistumisen tarpeeseen. Tätä käsitystä vahvistaa myös ajan puute, joka nousi esille tutkimustuloksissa keskeisenä osallistumisen esteenä.

Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan liittyvä yhteydenotto

Reilusti yli puoleen kaikista vastaajista saisi olla yhteydessä Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnasta, mieluiten sähköpostin välityksellä (95 % monivalintakysymyksen vastauksista). 30 % suosisi puhelua ja 18 % kasvokkain tapahtuvaa yhteydenottoa. Nykyajan kiireisyys varmaan suosii omassa rauhassa asioihin perehtymistä sähköpostin välityksellä, mutta toisaalta yhä useampi saa viikoittain melko paljon sähköistä postia, ja silloin osalla viesteistä on vaara hautautua muiden joukkoon tai jäädä vähemmälle huomiolle.

9 POHDINTA

Tutkimuksen vastausprosentti (35) oli kohtuullisen hyvä verraten pienestä näytteestä (385), mutta näistä syistä tutkimustuloksia ei voida pitää täysin yleistettävänä. Silti tulokset antavat hyvää tietoa Punaisen Ristin Oulun piirille. Tarkoituksena oli kuvailla, mitä näkemyksiä Punaisen Ristin Oulun piirin jäsenillä on vapaaehtoistoiminnan mahdollisuuksista ja haasteista.

Tutkimusongelmien muoto on hyvä, ja vastauksia niihin saatiin hyvin. Kuitenkin esimerkiksi kolmas tutkimusongelma ”Mitä ideoita Punaisen Ristin jäsenillä olisi Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi?” sai vähiten tutkimuksessa vastauksia. Tämä johtui muun muassa siitä, että sitä ei varsinaisesti kysytty suoraan kyselyssä. Kehittäminen tuli esille kuitenkin mieluisan osallistumismuodon ja vapaaehtoistoimintaan liittyvissä kysymyksissä sekä kysymyksessä, mikä saisi vastaajan harkitsemaan osallistumista Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan.

Tutkittavien ääni tuli esille avoimen kysymyksen vastauksissa, mutta vastaus-ten kirjavan hajonnan ja melko vähäisen määrän (66/135) vuoksi ei niistä voitu tehdä erityisen syvällistä teemoittelua.

9. 1 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimus on Heikkilän (2008, 29) mukaan onnistunut, kun saadaan luotettavia vastauksia tutkimuskysymyksiin. Tutkimus tulee tehdä puolueettomasti ja rehellisesti aiheuttamatta vastaajille haittaa. Tämä tutkimus tehtiin rehellisesti ja puolueettomasti. Tutkimuksesta ei aiheutunut haittaa vastaajille, koska vastaukset käsiteltiin nimettöminä. Analyysi pyrittiin tekemään huolellisesti ja tutkimustulokset esitettiin sellaisina, kuin ne olivat tilastollisesta ohjelmasta saatavissa.

Validiteetti ilmaisee, mitataanko sitä mitä piti. Käyttökelpoinen suomennos voisi olla pätevyys. Validiteetti on mittauksen luotettavuuden kannalta ensisijainen, koska jos ei mitata oikeaa asiaa, ei reliabiliteetilla ole merkitystä. (Vehkalahti 2008, 41.)

Reliabiliteetti ilmaisee saatujen tulosten pysyvyyttä, eli jos tutkimus toistetaan, saadaan samat tulokset. Eri mittauskerroilla mittari tuottaa samat tulokset, ja saadut tulokset eivät johdu sattumasta. Reliabiliteetin todentaminen kvantitatiivisessa tutkimuksessa on yksinkertaista, koska tutkimuksen vaiheet voidaan toistaa, jos tutkimuksen kaikki vaiheet on dokumentoitu riittävän tarkasti. Opinnäytetyössä ei ole järkevä tehdä uusintamittauksia, vaan riittää, että eri vaiheet on dokumentoitu ja ratkaisut perusteltu. (Kananen 2008, 79, 83.)

Nykyisin kerätyn survey-menetelmin kerätyn tiedon määrä ja merkitys on niin suuri että olisi erittäin suotavaa pystyä kriittisesti arvioimaan kootun tiedon luotettavuutta ja sisältöä. Tutkijoiden lisäksi kysymys on myös tutkimusten käyttäjistä, sillä lähes jokainen lukee esimerkiksi sanomalehdistä erilaisten kyselyjen tuloksia. (Alkula ym. 1995, 120–121.)

Tämän tutkimuksen tekijältä (ja lukijalta) vaadittiin taulukoiden ja pylväskuvioiden luku- ja tulkintataitoa muun muassa tarkkojen tulosten esittämisen ja johdopäätösten onnistumiseksi.

Survey-tutkimusta on usein kritisoitu kerätyn tiedon pinnallisuudesta. Vastaajat vastaavat valmiiksi muotoiltuihin kysymyksiin valmiiden vastausvaihtoehtojen avulla. Kuitenkin ihmiset saattavat ajatella hyvin erilaisia asioita vastatessaan. Silti jokainen vastaus tulkitaan yhtä tärkeäksi surveyn analyysissä. Tässä mielessä menetelmää on arvosteltu atomistisuudesta ja ylidemokraattisuudesta. Survey-aineiston virheen riskeihin kuuluvat muun muassa se, että vastaajilla ei ehkä aina ole kiteytyneitä asioita, joita kysytään, mutta silti he usein vastaavat jonkin vaihtoehdon. Valmiiksi luokiteltujen vaihtoehtojen valintaan liittyy muutenkin satunnaisuutta ja virhettä. (Alkula ym. 1995, 121.) Tässä tutkimuksessa tutkittavien ajatusten erilaisuus näkyi esimerkiksi avoimen kysymyksen vastausten kirjavuudessa.

Tutkimuksen mittauksen kohteena eivät koskaan ole kaikki otokseen tulevat yksilöt vaan otos, joka toteutui. Kato tarkoittaa tietojen puuttumista, johon tutkijan on varauduttava, kun hän suunnittelee otosta. Vealin (1997) mukaan kyse-lytutkimuksissa vastaajia saattaa usein olla vain 25–30 prosenttia otoksesta. (Vilkkä 2007, 59.)

Tämän tutkimuksen vastausprosentti oli 35, joten katoa tuli 65 %. Vastausprosentti on tutkijan mielestä hyvä Internet-kyselyn huomioon ottaen. Kadon syitä olivat ainakin palautuneiden sähköpostikutsujen ja muistutuksien valossa vanhentuneet sähköpostiosoitteetiedot tai muut lähetysongelmat. Tässä tutkimuksessa 24 sähköpostikutsua ei voitu toimittaa perille ja yhdestä osoitteesta palautui automaattinen poissaoloviesti. Keskellä viikkoa lähetetyistä muistutusviesteistä palautui 27 ja lisäksi kaksi automaattista poissaoloviestiä.

Parhaimmassa tapauksessa mittaustulos on täydellinen niin, että kaikista havainnoista saadaan mittaustulos kaikille muuttujille. Käytännössä näin hyvään tulokseen ei päästä juuri koskaan, varsinkaan kysely- ja haastattelututkimuksissa, vaan joudutaan olettamaan, että aineistossa esiintyy puuttuvia tietoja. Puuttuvaksi tiedoksi merkitty muuttujan arvo voi tarkoittaa useita eri asioita. Usein se kertoo mittauksen epäonnistumisesta, että havainnoin arvo voitaisiin oletettavasti määrittää kyseisellä muuttujalla, mutta jostain syystä tässä ei ole onnistuttu. Esimerkiksi vastaaja voi kieltäytyä vastaamasta tai jättää vahingossa vastaamatta. ”Ei osaa sanoa” -tieto on toisinaan tavallaan puuttuva tieto ja aiheuttaa samantyyppisiä pulmia kuin puuttuva tieto. (Alkula ym. 1995, 87–88.)

Tässä tutkimuksessa voidaan kritisoida sitä, että ZEF Solutions-arviontikone tarjoaa automaattisesti ”en osaa sanoa”-vaihtoehdon kyselylomakkeessa, vaikka tutkija ei sitä kirjoittaisi tai tarkoittaisi vaihtoehdoksi, sillä sitä ei voi asettaa pois päältä ohjelman asetuksista. Tämä on pulmallista siksi, että tutkimustuloksiin aiheutuu edellä kuvatun kaltaista ongelmaa, jos vastaajat vastaavat vaihtoehdoksi ”en osaa sanoa”-vaihtoehdon.

Tutkimuslupa tutkimukseen saatiin Punaisen Ristin Oulun piirin toiminnanjohtajalta. Hänen tukensa ja suostumuksensa tutkimukselle tuotiin esille saatekirjeessä, jonka hän allekirjoitti yhdessä tutkijan kanssa.

Tutkimuksen kutsu- ja saatekirje pyrittiin tekemään selkeäksi ja tutkittavia kunnioittavaan sekä motivoivaan muotoon. Tutkija halusi siihen vain kaikkein olennaisimman, että vastaaja ei kyllästyisi tutkimukseen esimerkiksi liian pitkän ja epäselvän saatteen vuoksi. Saatekirjeessä oli selvitys, mihin tarkoitukseen tieto kerättiin ja kuka tutkimuksen teki. Tutkimukseen osallistuminen oli vapaaehtoista, ja suostumus tutkimukseen osallistumisesta annettiin saatekirjeen luettua ja vastaamalla kyselyyn. Tutkimuksen luottamuksellisuutta tutkittaville saatekirjeessä kertomalla, että heidän vastauksiaan ei voi yhdistää sähköpostiin tai nimeen.

Tämän tutkimuksen luotettavuutta voidaan katsoa lisänneen motivoivan ja selkeäksi tarkoitetun saatekirjeen, jossa vastaajia kehoitettiin huolellisuuteen. Joidakin puuttuvia tietoja tuli tästä huolimatta, ja joidenkin kyselylomakkeen kysymysten ehtorakenne pienensi tiettyjen kysymysten vastaajamäärää. Esimerkiksi vain aiemmin Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa mukana olleilta kysyttiin jatkokysymys, missä Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa vastaaja on ollut mukana.

Hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu muun muassa, että tutkija noudattaa tiedeyhteisön tunnustamia toimintatapoja eli on rehellinen, huolellinen ja tarkka tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa, esittämisessä sekä tulosten arvioinnissa. Lisäksi tutkija noudattaa avoimuutta tuloksia julkaistessaan. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 24.) Tässä tutkimuksessa pyrittiin toimimaan näiden ohjeiden mukaan.

9.2 Vapaaehtoistoimintamuotojen kehittäminen

Tutkija itse näkee aatteiltaan ja periaatteiltaan jalostuneen Punaisen Ristin toiminnan eräänä mahdollisuutena ja muistutuksena yhdessä tekemisen parantavasta ja rakentavasta voimasta meille kaikille. On vain uskaltauduttava mukaan kokeilemaan. Tärkeintä on muun muassa rajojen ja erojen hälvettäminen esimerkiksi kulttuurisella tasolla, jota useat järjestön periaatteet vaalivat.

Periaatteissa näkyvät järjestön ja sen perustajan Henry Dunant'n myötätuntoinen ja universaali syntymäajatus siitä, että apua ja samalla valmiuksia varautua tulevaan avun tarpeeseen, tulisi tarjota kaikille sitä tarvitseville. Järjestön toiminta ja sen periaatteet muodostavat mielestäni eräänlaisen hyvän kehän. Inhimillisyyttä vaalimalla ja hoitamalla järjestö vahvistaa yksilöissä valmiuksia vastata tulevien päivien haasteisiin asianmukaisesti ja myötätunnolla. Yhdessä tekeminen eli esimerkiksi vapaaehtoistoiminnassa mukana oleminen voi vahvistaa yksilöissä esimerkiksi myötäelämisen ja tukemisen valmiuksia ja tuottaa sellaista hyvää toisille ihmisille, jota ei välttämättä muualta ole saatavissa sekä lähettää viestiä järjestön aatteista eteenpäin.

Tämän tutkimuksen suosituimmiksi Punaisen Ristin toimintamuodoiksi nousivat vastaajien mukaan verenluovutus, lipaskeräys, ensiapu- ja valmiustoiminta sekä ystävöityminen. Kahdesta ensimmäisestä, ja myös suosituimmista, voidaan päätellä, että ihmiset eivät välttämättä halua nykyisin sitoutua kovin vahvasti vapaaehtoistoimintaan vaan antaa aikaansa enemmän kertaluontoisesti, kun itselle sopii. Myös ajan puutteen ja joustavan osallistumisen toiveet tutkimustuloksissa tukevat tätä käsitystä.

Toimintamuodoista muun muassa ensiapuryhmän vetovoimaisuutta voisi lisätä tuomalla erityisesti esille henkisen tuen kurssin, sillä tutkijan ymmärryksen mukaan nykyään ollaan kiinnostuneita tällaisesta tuen antamisen muodosta. Lisäksi tutustumaan tulemist ja lupaa jättäytyä pois toiminnasta, jos se ei olekaan "oma juttu", on syytä korostaa. Kukaan ei halua tuntea joutuneensa an-

saan. Uudenlaiset kokeilut toimintamuodoista todennäköisesti houkuttelisivat kokeilemaan, olisiko joku niistä mieluisa.

Vapaaehtoistoiminnan periaatteiksi katsotaan melko yksimielisesti: vapaaehtoisuus, luottamuksellisuus, palkattomuus, ei-ammattillisuus, yhteinen ilo ja tasa-arvo. Vapaaehtoisuus tarkoittaa sitä, että toimintaa ei voi kärkeä tai säädellä ylhäältä päin, vaikka jotkin normit ja edellytykset voidaan asettaa. Palkattomuutta on pidetty tärkeänä mm. siksi, että välttäisiin rajankäynniltä ammatillisen työn kanssa. Oleellista on, että tekijä saa toiminnaltaan jotakin ei-aineellista myös itselleen, jotta motivoituu olemaan mukana toiminnassa. Siksi toiminnasta saatava ilo on tärkeä vapaaehtoistoiminnan kriteeri. (Ruohonen 2003, 42–43.)

Aiemmin tässä tutkimuksessa viitattiin tutkimukseen ja sen tulokseen, jossa usein nuoret olisivat valmiita vapaaehtoistyöhön, jos heiltä vain kysyttäisiin asiasta. Niin sanotut feissarit eli kadulla kulkevat jäsenhankkijat on hyvä idea sinänsä, koska niin tutkija itsekkin on tuon ja tämän järjestön jäseneksi alkanut, mutta myös huomannut, kuinka paljon eri järjestöjen ”feissareita” on liikkeellä, erityisesti kesällä ja jokaisen kaupunkireissun yhteydessä täytyy suorastaan vältellä ”feissareita”, mikä ei tunnu kivalta eikä lisää positiivista imagoa. Tässä suhteessa järjestöjen kannattaisi olla huolellisia.

Yeungin (2002, 37) mukaan voidaan sanoa, että suomalaisten asenteissa korostuvat subjektiiviset motiivit, jotka samalla palvelevat yhteisön etua. Tämä tuntuu ymmärrettävältä ajateltaessa myös ajan henkeä, mutta (aatetta vaalivien) järjestöjen kannattaisi silti mielestäni pitää huoli aatteen jatkuvuudesta ja jäseniensä hyvinvoinnista, sillä jäsenet lopulta turvaavat aatteen säilymistä ja edellä mainitut ovat usein järjestöjen keskeisimmät periaatteet. Tällöin kyse on toki arvovalinnoista eri periaatteiden väliltä, joita järjestöillä on.

Järjestöjen kannattaa tutkijan mielestä miettiä ja kirkastaa yhteisellä äänestyksellä olemassa olonsa tarkoitus aika ajoin, jotta se ei pääse unohtumaan tai vääristymään liikaa suuntaan, jota ei haluta, vaikka ajan henkeä ja trendejä seurattaisiinkin vinkkien ja uudistumisen toivoissa. Kun tarkoitus on selvä jär-

jestölle, kannattaa kiinnittää erityisesti huomiota arvojen tiedottamisessa käytettyihin valintoihin, jotta ne vastaavat arvoja eivätkä vaikuta muulta, kuin mitä haluttiin alunperin vaalia. Näiden pohdintojen pohjalta järjestö voisi harkita esimerkiksi imagon uusimista nykyaikaisempaan suuntaan tinkimättä järjestön perusarvoista ja perinteikkyydestä. Jatkotutkimus tapahtunee Punaisella Ristillä samoin, kuin aikaisemmat tutkimukset kappaleessa mainittiin, mutta toiminnan kehittämistä olisi hyvä tehdä yhteistyössä jäsenien kanssa.

Suomalaiset ovat pitkälle käytännönläheisiä ja siksi ajattelevat omaa ja myös toisten hyötyä. Niinpä tämä lähtökohta voisi olla hyödyllistä pitää mielessä tuottaessa järjestöä esille ja kehitettäessä ruohonjuuritason toimintamuotoja. ”Vippaskonstien” sijaan tehtäisiin esimerkiksi suoria ja rehellisiä tiedusteluja miksi, miten ja milloin kansalainen lähtisi vapaaehtoistoimintaan mukaan.

Tarve yhteisöille ei ole kadonnut, sillä se on ihmisen tapa olla ja luoda identiteettiään. Haluamme edelleen kuulua hyväksyttynä jäsenenä erilaisiin ryhmiin. Siten perinteisten yhteisöjen heikentyessä suomalaisilla on aiempaa suurempi tarve uusiin yksilöllisen yhteisöllisyyden muotoihin. (Mokka & Neuvonen 2006, 29.) Tässä tutkimuksessa yksilöllisen yhteisöllisyyden toiveet tulivat esille muun muassa avoimen kysymyksen vastauksissa, joissa ilmaistiin usein halua auttaa ryhmässä, mutta myös itselle olisi hyvä saada toiminnasta jotain.

Mokka:n ja Neuvosen (2006, 44) mukaan laajasti ymmärrettynä avoimet sosiaaliset innovaatiot löytyvät kansalaisyhteiskunnasta. Esimerkiksi rekisteröidyistä yhdistyksistä, epävirallisista kansalaisten, yksilöiden ja kuluttajien verkoista: kaupoista, työpaikoilta, virtuaalisista ja symbolisista yhteisöistä.

Mieluisinta vapaaehtoistoiminnan osallistumismuotoa kysyttäessä annettiin tässä tutkimuksessa erääksi vaihtoehdoksi ”Verkossa tai sosiaalinen media”. Tutkija jää pohtimaan, mitä se käytännössä voisi olla. Väärinkäyttämisen seuranta/valvonta on haastavaa. Vertaistuki on käsitteenä sellainen, että se ei voi olla ammattilaisen tekemää ja siten vapaaehtoiselle soveltuva muoto. Entä kuinka vertaistukiryhmään valikoiduttaisiin? Tuleeko vertaisuus todistaa jollain-

lailla, jotta kyseessä olevaan toimintaan soveltumattomat karsiutuisivat pois? Tämä herättää lisäkysymyksiä kuten, miten ja kenelle todistaminen tehtäisiin?

Järjestölliseen toimintaan mahdollisuuksia tarjoaa muun muassa it-teknologia. Tekniikan suomia mahdollisuuksia ei ole osattu vielä hyödyntää, ja se on osaltaan jarruttanut nuorten järjestötoimintaan mukaan tuloa. (Harju 2004, 15).

Ajan henkeen tiivistyvät kunkin ajan ja elämänmuodon vallitsevat arvostukset, pyrkimykset ja toiveet. Ideologian perustan kirkastamisen avulla aatteet jäsenyvät suunnannäyttäjiksi. Niiden avulla järjestöt voivat vaikuttaa ajan henkeen kehittämällä ja uudistaen arvostuksia, ajattelua ja pyrkimyksiä yhteiskunnassa. Tietyissä asioissa perinteillä on oma arvonsa. Tietoyhteiskunnan kehittyessä osallistumisen tavat ja keinot saattavat muuttua. On hyvin todennäköistä, että Internet tarjoaa yhä useammalle järjestölle täydentävän tavan osallistua. (Niemelä 2003, 127–128).

9.3 Tutkimusprosessin pohdinta

Kolmas sektori kiinnostaa tulevana ”työpaikkana”, sillä se on erilainen kuin julkinen tai yksityinen sektori ja sillä on halutessaan mahdollisuus vastata tulevaisuuden haasteisiin luovasti. Tällä hetkellä näyttää olevan kuitenkin suuntausta niin sanottuun welfare-mix:iin. Mikä tarkoittaa kolmannen, julkisen ja markkinasektorin lisääntyvää yhteistyötä ihmisten hyvinvoinnin turvaamiseksi., jolloin sektorien väliset rajat osittain hälvenevät (Nylund & Yeung 2005, 30–31).

Aihe tutkimukselle saatiin jo syksyllä 2009, mutta varsinainen tiiviimpi tutkimuksen teko alkoi syyskuussa 2010 ja päättyi helmikuussa 2011. Opinnäytetyön viivästyminen tutkimusaiheen pyynnöstä varsinaiseen tutkimuksen tekemiseen aiheutti muun muassa osittaista päällekkäisyyttä Punaiselle Ristille tehtyjen tutkimusten kanssa. Kuitenkin tutkimus on tehty suhteellisen pienelle näytteelle Oulun piiristä ja on tutkijan ensimmäinen tutkimus, joten se tuo omaa erilaista näkökulmaa aiheeseen muun muassa tutkijan tekemien valinto-

jen valossa. Maailma kehittyy koko ajan, ja usein samoista aiheista tehdään uusintatutkimuksia, eikä mikään ole pysyvää (Kananen 2008, 17.)

Harjaannuin määrällisen tutkimuksen teossa ja kehitin samalla omaa ammatillisuuttani. Huomasin, mitä tutkimuksen teko vaatii käytännössä ja mitä hyötyä siitä voi olla tutkimuksen lukijoille. Aiheen ja tutkimusprosessin laajuus otti toisinaan voimille, mutta inspiroi myös. Suunnittelen nimittäin lähteväni vapaaehtoistyöhön ulkomaille syksyllä 2011. Analyysien ajaminen ja kuvioiden tekeminen SPSS-ohjelmalla oli ohjauksen jälkeen helppoa, mutta tulosten aukikirjoittaminen ja johtopäätösten tekeminen ja tulkinta haastavaa. Teknisesti oli erityisesti mielenkiintoista ja hyödyllistä opetella sähköisen ZEF Solutions-tiedonkeruuohjelman käyttöä.

Tutkimuksen teko oli mielenkiintoista, mutta ensikertalaiselle haastavaa. Muiden tuella on yksin tutkimusta tekevälle suuri merkitys. Kiitän ohjeista, tuesta ja kärsivällisyydestä Punaisen Ristin Oulun piirin toiminnanjohtajaa, ohjaavia opettajia ja ystäviäni.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I Metodien valinta ja aineistonkeruu: vinkkejä aloittelevalle tutkijalle. Juva: WS Bookwell Oy.

Alkula, T., Pöntinen, S. & Ylöstalo, P. 1995. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Juva: WSOY.

Dufva, V. 2003. Sosiaali- ja terveysjärjestöperheet kuvassa. Teoksessa Niemelä, J. & Dufva, V. 2003. Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhannella. Juva: PS- kustannus WS Bookwell Oy.

Harju, A. 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, B. (toim.) Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, Gummerus Kirjapaino Oy.

Harju, A. 2004. Järjestön kehittäminen. Kokemäki: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.

Harju, A. 2003. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Vantaa: Kansanvalistusseura.

Harju, U-M., Niemelä, P., Ripatti, J., Siivonen, T. & Särkelä, R. 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Helsinki: Edita Oyj.

Heikkilä, T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Hytönen, Y. (toim.) 2002. Ihminen ihmiselle. Suomen Punainen Risti 1877-2002. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kananen, J. 2008. Kvantti. Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino.

Koskiahho, B. 2001. Sosiaalipolitiikka ja vapaaehtoistyö. Teoksessa Eskola, A. & Kurki, L. (toim.) 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino, Gummerus Kirjapaino Oy.

Mokka, R. & Neuvonen, A. 2006. Yksilön ääni. Hyvinvointivaltio yhteisöjen ajalla. Sitran raportteja 69. Helsinki: Edita Prima Oy.

Mönkkönen, K. 2005. Toiminnallinen vaikuttaminen. Maallikkous vuorovaikutuksen energialähteenä. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, B. (toim.) Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, Gummerus Kirjapaino Oy.

Niemelä, J. 2003. Järjestöt ajan hengen uudistajina. Teoksessa Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. PS-kustannus Juva: WS Bookwell Oy.

Nylund, M. & Yeung, A. 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa Nylund, M. & Yeung, B. (toim.) Vapaaehtoistoiminta: anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, Gummerus Kirjapaino Oy.

Punainen Risti: Toimintalinjaus 2008–20011. Toimitus: Korpela, T., Räsänen, A. & Tilus, S. (julkaisijan kotipaikkaa ei ole mainittu) Freckell 2008.

RISC Monitor 2010. Vapaaehtoistoiminta ja sen kehittäminen. Raportti Suomen Punaiselle Ristille.

Ruohonen, M. 2003. Järjestöt vapaaehtoistoiminnan areenoina ja mahdollistajina. Teoksessa Niemelä, J. & Dufva, V. (toim.) Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. Juva: PS-kustannus WS Bookwell Oy.

Taloustutkimus Oy. Suomen Punainen Risti. Tunnettuus ja imago 2010.
Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Kustannusosake yhtiö Tammi. Vammala.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannusosake yhtiö Tammi, Jyväskylä.

Yeung, A. 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta? Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus YTY Ry. Helsinki: Hakapaino.

INTERNETLÄHTEET:

Punainen Risti:

Asetus Suomen Punaisesta Rististä pdf:

http://www.redcross.fi/punainenristi/aineistopankki/fi_FI/ (Viitattu 13.9.2010)

Laki Suomen Punaisesta Rististä pdf:

http://www.redcross.fi/punainenristi/aineistopankki/fi_FI/ (Viitattu 13.9.2010)

Vapaaehtoistyön linjaus pdf: s.3, 5

http://www.redcross.fi/aktiivit/osastotoimisto/strategiat/fi_FI/vapaaehtoistoiminnan_linjaukset/ (Viitattu 13.9.2010)

http://www.redcross.fi/apuajatukea/kotimaanhataapu/fi_FI/ (Viitattu 8.2.2011)

http://www.redcross.fi/aktiivit/piirit/sivut/oulu/koulutus/ensiapukoulutus/fi_FI/ensiapukoulutus/ (Viitattu 13.9.2010)

<http://www.redcross.fi/aktiivit/piirit/sivut/oulu/> (Viitattu 13.9.2010)

http://www.redcross.fi/aktiivit/piirit/sivut/oulu/toiminta/fi_FI/toiminta/ (Viitattu 13.9.2010)

https://www.redcross.fi/aktiivit/piirit/sivut/oulu/toiminta/earyhma/fi_FI/earyhma/
(Viitattu 13.9.2010)

https://www.redcross.fi/aktiivit/piirit/sivut/oulu/toiminta/keraystoiminta/fi_FI/keraystoiminta/ (Viitattu 13.9.2010)

https://www.redcross.fi/aktiivit/piirit/sivut/oulu/toiminta/nuorisotoiminta/fi_FI/nuorisotoiminta/ (Viitattu 13.9.2010)

https://www.redcross.fi/aktiivit/piirit/sivut/oulu/toiminta/tiimi/fi_FI/tiimi/ (Viitattu 13.9.2010)

http://www.redcross.fi/aktiivit/piirit/sivut/oulu/toiminta/ystavatoiminta/fi_FI/ystavatoiminta/ (Viitattu 13.9.2010)

http://www.redcross.fi/punainenristi/fi_FI/periaatteet/ (Viitattu 13.9.2010)

http://www.redcross.fi/punainenristi/suomenpunainenristi/fi_FI/ (Viitattu 13.9.2010)

LIITTEET

LIITE 1: Saatekirje

LIITE 2: Kyselylomake

LIITE 3: Tutkimusongelmien yhteys kyselylomakkeen kysymyksiin

Otsikko: Kysely vapaaehtoistoimintaan liittyen; vastaamalla voit osallistua arvontaa!

Tervehdys,

Kutsumme Teidät seuraavaan selvitykseen:

Kysely vapaaehtoistoimintaan liittyen

Saamamme kysely liittyy sosionomi (AMK) opinnäytetyöhön Oulun seudun ammattikorkeakoulussa, joka tehdään Punaisen Ristin Oulun piirin toimeksiantona. Tarkoituksena on tutkia Punaisen Ristin jäsenien käsityksiä vapaaehtoistoiminnasta – toimintaan osallistumista ja tekijöitä, jotka estävät sitä.

Sähköpostiosoitteenne on saatu Punaisen Ristin jäsenrekisteristä. Toivomme, että ystävällisesti vastaisitte seuraaviin kysymyksiin. Kysely on vapaaehtoinen. Vastaamalla kyselyyn annatte suostumuksenne käyttää antamianne tietoja tätä tutkimusta varten. Antamamme tiedot palvelevat vain tätä tutkimusta ja käsitellään luottamuksellisesti ja nimettöminä. Antamianne vastauksia ei voi yhdistää sähköpostiosoitteeseen tai nimeen.

Aikaa kyselyyn vastaamiseen on **VIIKON VERRAN 20.12.2010** saakka. Vastaamiseen kuluu muutama minuutti. Valitse ja ”klikkaa” sopivin vaihtoehto, tai vaihtoehdot, jos usean vaihtoehdon valintamahdollisuus erikseen mainitaan. Painakaa lopuksi 'Valmis' nappia. Vastatathan huolella ja mahdollisimman pian.

Kaikkien vastanneiden ja sähköpostiosoitteensa jättäneiden kesken, arvotaan viisi Punaisen Ristin tuotepakettia ja jos vastaaminen on tapahtunut kahden päivän sisällä, osallistutte lisäksi 100 euron S-ryhmän lahjakortin arvontaan. Voittajille ilmoitetaan voitoista henkilökohtaisesti sähköpostitse.

Lämmin kiitos ja iloista joulun odotusta!

Terveisin

Pertti Saarela

Toiminnanjohtaja

Suomen Punainen Risti

Oulun piiri

Mari Kemppainen

(Opiskelijan sähköpostiosoite)

Vastaamisen voitte aloittaa klikkaamalla seuraavaa linkkiä tai kopioimalla linkin Internet-selaimen osoiteriville

#WWW_CLIENT

PIKAOHJE:

1. Vastaaminen tapahtuu hiirellä työskennellen
2. Voit muuttaa vastauksiasi valitsemalla kysymyksen aktiiviseksi kysymyslistasta ja sijoittamalla sen uudelleen vastausalueelle

KYSELYLOMAKE**Kysely vapaaehtoistoimintaan liittyen****3.1 Taustatiedot****1. Mikä on sukupuolenne? (Vaihtoehtokysymys)****Vaihtoehdot:**

- 1. mies
- 2. nainen

2. Mikä on ikänne?

Antakaa ikä pelkinä numeroina esimerkiksi 24

3. Mikä on koulutuksenne? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa ylin koulutus tai tutkinto

Vaihtoehdot:

- 1. ei koulutusta
- 2. peruskoulu
- 3. ylioppilas
- 4. ammattikoulu, keskiaste
- 5. ammattikorkeakoulu
- 6. korkeakoulu, yliopisto
- 7. jokin muu, mikä?

4. Mikä on asuinpaikkanne? (Vaihtoehtokysymys)**Vaihtoehdot:**

- 1. Oulun kaupunki
- 2. muu kaupunki tai kunta, mikä?

5. Mikä on asumismuotonne? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

- 1. asun yksin
- 2. asun puolison/ avopuolison kanssa
- 3. asun puolison/ avopuolison ja lasten kanssa
- 4. asun lasten kanssa
- 5. muu asumismuoto, mikä?

6. Kuinka paljon teillä on lapsia? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

- 1. minulla ei ole lapsia
- 2. minulla on yksi lapsi
- 3. minulla on 2–3 lasta
- 4. minulla on 4–5 lasta
- 5. minulla on 6 tai enemmän

3.2 Vapaaehtoisena toimiminen tällä hetkellä

(7)1. Missä Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa olette mukana?

(Monivalintakysymys)

Voitte valita useita vaihtoehtoja.

Vaihtoehdot:

- 1. en missään
- 2. lipaskerääjänä
- 3. ensiapu- tai valmiustoiminnassa
- 4. ystävänä
- 5. omaishoitajan tukena
- 6. nuorten tukijana
- 7. monikulttuurisuustyössä
- 8. rinnepäivystäjänä
- 9. verenluovuttajana
- 10. avustustyöntekijänä
- 11. terveyden edistäjänä
- 12. lasten ja nuorten ohjaajana

(8)2. Missä muussa kuin Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa olette mukana? (Monivalintakysymys)

Voitte valita useita vaihtoehtoja.

Vaihtoehdot:

- 1. en missään
- 2. Mannerheimin lastensuojeluliitto
- 3. 4H

- 4. poliittinen järjestö
- 5. mielenterveysseura
- 6. pelastusarmeija
- 7. oma seurakunta
- 8. urheiluseura
- 9. muu, mikä?

3.3 Aikaisempi vapaaehtoisena toimiminen

(9)1. Missä vapaaehtoistoiminnassa olette aiemmin olleet mukana?

(Monivalintakysymys)

Voitte valita useita vaihtoehtoja.

Vaihtoehdot:

- 1. en missään
- 2. Punainen Risti
- 3. muualla, missä?

3.4 Ei ole aiemmin osallistunut vapaaehtoistoimintaan

(10)1. Mikä on tärkein syy siihen, että ette ole aiemmin olleet mukana vapaaehtoistoiminnassa? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

- 1. ajan puute
- 2. ei ole kysytty mukaan
- 3. en ole tullut ajatelleeksi asiaa
- 4. ikä
- 5. terveydelliset syyt
- 6. tarjolla olevat toimintamuodot eivät kiinnosta minua riittävästi
- 7. muu syy, mikä?

3.5 Aikaisempi Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan osallistuminen

(11)1. Missä Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnassa olette aiemmin olleet mukana? (Monivalintakysymys)

Voitte valita useita vaihtoehtoja.

Vaihtoehdot:

- 1. lipaskerääjänä
- 2. ensi- tai valmiustoiminnassa
- 3. ystävänä
- 4. omaishoitajan tukena
- 5. tukemassa nuoria
- 6. monikulttuurisuustyössä
- 7. rinnepäivystäjänä
- 8. verenluovuttajana
- 9. avustustyöntekijänä
- 10. terveyden edistäjänä
- 11. lasten ja nuorten toiminnassa

(12)2. Mitkä olivat tärkeimmät syyt sille, että jätitte pois Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnasta aiemmin? (Monivalintakysymys)

Voitte valita useita vaihtoehtoja.

Vaihtoehdot:

- 1. ajan puute
- 2. terveydelliset syyt
- 3. innostuksen vähentyminen
- 4. muutokset vapaaehtoistoiminnan toimintamuodoissa
- 5. pettyminen organisaatioon
- 6. lapset olivat pieniä
- 7. muu syy, mikä?

3.6 Vapaaehtoistoiminnan houkuttavuus

(13)1. Mitä vapaaehtoistoiminta on mielestänne parhaimmillaan?

(Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

- 1. auttamista ja/tai hyväntekeväisyyttä
- 2. vaikuttamista järjestön ajamiin asioihin
- 3. itsensä toteuttamista
- 4. muuta, mitä?

(14)2. Voisitteko ajatella osallistuvan vuoden sisällä vapaaehtoistoimintaan siten, että antaisitte esimerkiksi tunnin ajastanne viikoittain Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

- 1. en voisi ajatella
- 2. kyllä, voisin ajatella

3.7 Syyt sille, että ei osallistu tunnin ajan viikossa

(15)1. Miksi ette voisi ajatella osallistuvan Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan esimerkiksi tunnin ajan viikossa? (Monivalintakysymys)

Voitte valita useita vaihtoehtoja

Vaihtoehdot:

- 1. ajan puute
- 2. terveydelliset syyt
- 3. innostuksen vähäisyys
- 4. Punaisen Ristin tarjoamat toimintamuodot eivät kiinnosta minua
- 5. pettyminen organisaatioon
- 6. lapsi tai lapset ovat pieniä
- 7. muu syy, mikä?

3.8 Toimintamuodot, joihin voisi ajatella osallistuvansa tunnin ajan viikossa

(16)1. Mihin Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan muotoon voisitte ajatella itsenne esimerkiksi tunnin ajan viikossa? (Monivalintakysymys)

Voitte valita useita vaihtoehtoja.

Vaihtoehdot:

- 1. lipaskerääjänä
- 2. ensiapu- tai valmiustoiminta
- 3. ystävänä
- 4. omaishoitajan tukeminen
- 5. nuorten tukijana
- 6. monikulttuurisuustyö
- 7. rinnepäivystäjänä
- 8. verenluovuttajana
- 9. avustustyöntekijänä
- 10. terveyden edistäjänä
- 11. lasten ja nuorten toiminta

3.9 Kuinka paljon antaisi aikaa vapaaehtoistoimintaan?

(17)1. Kuinka paljon olisitte valmis käyttämään aikaa vuodessa vapaaehtoistoimintaan Punaisessa Ristissä? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

- 1. en yhtään
- 2. kerran vuodessa
- 3. muutaman kerran vuodessa
- 4. kerran kuukaudessa
- 5. viikottain
- 6. pari kertaa viikossa

3.10 Vapaaehtoistoiminta Punaisessa Ristissä

(18)1. Kuinka paljon kerralla olisitte valmis käyttämään aikaanne vapaaehtoistoimintaan Punaisessa Ristissä? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

- 1. en yhtään
- 2. alle puoli tuntia
- 3. puoli tuntia
- 4. tunnin
- 5. pari tuntia
- 6. muutaman tunnin
- 7. tavallisen työpäivän verran

(19)2. Mikä seuraavista olisi teille mieluisin vapaaehtoisosallistumisen muoto? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

- 1. vaihtelevasti ryhmässä ja itsenäisesti osallistuminen
- 2. ryhmässä osallistuminen
- 3. suhteellisen itsenäinen osallistuminen
- 4. verkossa, esimerkiksi sosiaaliset mediat
- 5. muu vaihtoehto, mikä?

3.11 Mieluisa vapaaehtoistoiminta, esteet ja mahdollisuudet, yhteydenotto

(20) Kuvailtaa halutessanne yhdellä virkkeellä, millaista mieluisa vapaaehtoistoiminta olisi käytännössä (Vapaapalaute)

(21)2. Mikä saisi teidät harkitsemaan vapaaehtoistoimintaan osallistumista Punaisessa Ristissä? (Monivalintakysymys)

Valitkaa enintään kolme tärkeintä vaihtoehtoa.

Vaihtoehdot:

- 1. jos joku hoitaisi lapsia sillä aikaa
- 2. jos minulle olisi varmistettu, että saan jäädä milloin vain pois toiminnasta
- 3. jos voisin osallistua joustavasti oman kalenterini mukaan
- 4. jos se hyödyttäisi jollallailla minua tai opiskeluani/ työtäni
- 5. jos se hyödyttäisi jollainlailla minua ja/tai perhettäni/ läheisiäni
- 6. jos minua kysyttäisiin suoraan mukaan ja kerrottaisiin tarjolla olevista vaihtoehdoista
- 7. jos osallistumisesta maksettaisiin pientä korvausta
- 8. en voi kuvitella missään tapauksessa osallistumistani

(22)3. Saisiko teihin olla yhteydessä vapaaehtoistoimintaan liittyen Punaisen Ristin taholta? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

1. Kyllä
2. Ei

3.12 Kyllä vastanneiden toive yhteydenoton muodosta

(23)1. Millä tavalla toivoisitte yhteydenottoa Punaiselta Ristiltä liittyen vapaaehtoistoimintaan? (Monivalintakysymys)

Voitte valita useita vaihtoehtoja.

Vaihtoehdot:

- 1. kasvokkain
- 2. puhelu
- 3. sähköposti
- 4. tekstiviesti

3.13 Sähköpostiosoitteen jättäminen palkinnon arvontaan osallistumiseksi

(24)1. Haluatteko jättää sähköpostiosoitteenne osallistuaksenne palkinnon arvontaan? (Vaihtoehtokysymys)

Valitkaa yksi vaihtoehto.

Vaihtoehdot:

- 1. kyllä
- 2. ei

3.14 Sähköpostiosoite, jolla osallistuu arvontaan

(25)1. Mikä on teidän käyttämänne toimiva sähköpostiosoite?

Jätetään palkinnon arvonnän yhteydenottoa varten

TAULUKKO 1. Tutkimusongelmien yhteys kyselylomakkeen kysymyksiin

<i>Tutkimusongelma</i>	<i>Muuttujat</i>	<i>Kysymykset</i>
Taustakysymykset	Ikä sukupuoli koulutus asuinpaikka asumismuoto lapset	1-6
1.Minkälaiseen vapaaehtoistoimintaan Punaisen Ristin jäsenet haluaisivat osallistua?	Vapaaehtoisena nyt Punaisella Ristillä ja/tai muualla Vapaaehtoisena aiemmin Punaisella Ristillä ja/tai muualla Toimintamuodot, joihin osallistuu Toimintamuodot, joihin osallistui aiemmin Vapaaehtoistoiminta parhaimmillaan Aika, jonka antaisi vuodessa Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan Aika, jonka antaisi kerralla Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan Toimintamuodot, joihin voisi osallistua tunnin viikossa Mieluisin osallistumisen muoto	7, 8 9 13 17 18 16 19

<i>Tutkimusongelma</i>	<i>Muuttujat</i>	<i>Kysymykset</i>
2. Mitkä seikat estävät Punaisen Ristin jäseniä osallistumasta Punaisen Ristin vapaaehtoistoimintaan?	Ei ole aiemmin ollut vapaaehtoisena	10
	Syyt jäädä pois vapaaehtoistoiminnasta aiemmin	12
	Syyt, ettei voisi osallistua tunnin viikossa	15
3. Mitä kehittämissideoita Punaisen Ristin jäsenillä olisi Punaisen Ristin vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi?	Millaista mieluisa vapaaehtoistoiminta olisi käytännössä	20
	Mikä saisi harkitsemaan osallistumista vapaaehtoistoimintaan	21
	Saisiko olla yhteydessä vapaaehtoistoiminnan tiimoilta	22
	Millaista yhteydenottoa toivoisi vapaaehtoistoimintaan liittyen	23